

DOMOLJUB

Izhaaja vsak četrtok. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in drugo tujo državo 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in iskanja pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 11.

V Ljubljani, dne 18. marca 1915.

Leto XXVIII.

V delu rešitev.

V nemškem državnem zboru je dne 10. marca vladni zastopnik dr. Halferich govoril o vojnih stroških. Iz njegovih besedi se razvidi, da je deset milijard, ki jih je državni zbor dovolil za vojsko, že domala porabljenih, in da se v jeseni potrebuje novih deset milijard. To so ogromne vsote. Nemško ljudsko premoženje zneso sicer nad 300 milijard, a tudi tam se mora 20 tisoč milijonov poznati.

Avstrija ne bo toliko porabila. Naši stroški so že zategadelj manjši, ker imamo manj vojaštva. Če jih štejemo sorazmerno po prebivalstvu v primeri z nemškim (Nemci 70 milijonov, mi 50), potem jih moramo šteti pri nas do jeseni na 13 milijard. Temu moramo pa prišteti ogromne škode, ki so nam jih prizadeli sovražniki v Galiciji, Bukovini, Bosni, na Ogrskem in v Slavoniji. Te škode so po naši sodbi večje nego nemške v Vzhodni Prusiji in Alzaciji. Po ti poti tudi pri nas ne bomo kaj ostali pod 20 milijardami, katere nas bo stala vojska. Pripominjamo tudi, da se štejejo prej stroški v markah. Marka je pa večja od krone; njena vrednost znaša krog 1 K 18 vin.

Halferich je popolnoma po pravici povedal, da so vojni stroški naših sovražnikov sorazmerno mnogo večji. Za Angleže šteje, da so porabili prvih 8 mesecev krog 9 milijard mark in da so se njihovi stroški pomnožili na 40 milijonov mark na dan. Ruse in Francoze računa približno na dvakrat tolikšno vsoto; potemtakem sodi, da štejejo, če se vpostavijo še stroški Srbije, Črne gore in Belgije, dnevni stroški vseh sovražnih držav za vojsko nad 120 milijonov mark na dan; to pomenja 3600 milijonov mark v enem samem mesecu.

Če se držimo prej povedanega razmerja, pridemo do teh-le zaključkov: Ako je Nemčija porabila dozdaj 10 milijard, jih je Avstrija sorazmerno 6 milijard 500 milijonov. Na mesec — računajoč osem mesecev — pride 2062 milijonov 500 tisoč mark; na dan pa 68 milijonov 750.000, torej nad 51 milijonov mark manj nego sovražniki.

Nemčija bo vzela, kar potrebuje, torej celih 10 milijard, na posodo pri svojem ljudstvu. To je znamenje nemejenega zaupanja in nepobiten dokaz, da je prepričanje o zmagi v nemški državi popolnoma trdno. Upajo zagotovo, da bodo sovražniki poraženi in da se bo od njih dobila vojna odškodnina. Tudi pri nas utegne država razpisati novo posojilo. Ne smemo namreč prezreti, da ogromna večina tistega denarja, ki ga država potroši za vojsko, zdaj pride nazaj med ljudi; le prav majhen del gre v druge države, ker je trgovina s tujimi državami skoraj popolnoma ustavljena. Zato se pa država, ki takorekoč edina daje zdaj dela in zaslužka, in ki spravi ravno zdaj silno mnogo denarja med ljudi, po pravici lahko obrača do ljudstva za posojilo. Seveda so tu v prvi vrsti poklicani stopiti na plan tisti, kateri imajo neposredni dobiček od države vsled vojnih dobav. Mnogo ljudi je že dozdaj naravnost silno obogatelo; posamniki so spravili milijone. Ti morajo ven državi v korist. Posojati pač ne more, kdor da nič nima, ali le toliko, da more zdržati svoje gospodarstvo; tam pa, kjer se je zdaj nagromadil denar ravno zavoljo vojske, naj se tudi poišče za novo vojno posojilo.

Poudarjamo, da so stroški za vse države ogromni in da bo po vseh minulo nekaj časa, preden se bo vse prav uredilo. Če nas kdo vpraša, kdaj, v kolikem času se bo to zgodilo, mu seveda

ne moremo dati točnega odgovora. To je pa gotovo, da bo toliko časa, kolikor bo naša država po vojski več blaga zunaj kupovala nego ga prodajala, draginja še vedno velika za našo državo; pomnimo, da se bo med vojsko izrabil ves bombaž, volna in usnje, da se bo po vojski potrebovalo silno veliko denarja za nakup imenovanega surovega blaga. Treba bo tudi obnoviti vojaške potrebščine, zato se bo potrebovalo veliko denarja, ki bo šel ven iz države, da pa ne bo blaga, ki bi se izvažal v tujino. Treba bo dela! V pridnem delu se bo obnovila tudi naša država.

Pregled po svetu.

Avstro-Ogrska. Nemški cesar je podelil našemu zunanjemu ministru visok red. — Dne 6. t. m. je zboroval ministrski svet, kateremu je predsedoval grof Strürgkh. Dne 8. t. m. so zopet zborovali ministri. — V petek 11. t. m. pa je v Budimpešti zboroval ogrski ministrski svet. — Ogrski državni zbor prične sredi prihodnjega meseca zborovati. — Naš cesar je podelil vojnemu ministru visok red. — Ogrski naučni minister je dovolil rabo narodnega poleg madžarskega jezika na ljudskih šolah v krajih, kjer prebivajo druge narodnosti.

Nemčija. Pruska zbornica je zborovala in sprejela proračun, med njim tudi one postavke, ki so namenjene za zatiranje Poljakov v Vzhodni Pruski. Torej ni vojska v tem oziru ničesar izpremenila. — Nemški socialni demokrate so zahtevali v zbornici popolno enakopravnost državljanov glede na sloj, vero, narodnost itd., drugače so pa obljubili, da bodo vlado podpirali. — Vlada je v zbornici obljubila, da bo po vojski nadaljevala s presnovo notranje

politike. — Listi poročajo, da so nemški podmorski čolni potopili v zadnjem mesecu 50 angleških in francoskih ladij.

Italija. Pozornost sveta je bila pretekli teden obrnjena na Italijo, o kateri so vedeli nekateri povedati, da se ima odločiti te dni. V svet so prišla ta poročila: Velika nasprotnika ministrski predsednik Salandra in njegov tekmeec Giolitti sta se sprizajuzila. — V Italiji so vpoklicali l. 1885. do 1888 k »orožnim vajam«. — Tudi v Italiji so vpejli neke vrste vojni kruh, v katerem sme biti 80% pšenične moke. — Veliko mlajših častnikov so povišali, rezervne častnike pa uvrstili med aktivne.

— V raznih krajih Italije so se vršili radi draginje nemiri med ljudstvom. — Vse stranke v Italiji so imele pretekli teden važna posvetovanja. — Francozi ponujajo Italiji, ako se obrne na njih stran, otok Korzika, popravo meje v Tunisu in okraj Obok v Rdečem morju.

Francija. Francija je pozvala Rumunijo in Italijo, naj ne pozabite pridružiti se trojnemu sporazumu, ker sicer lahko ob zavzetju Carigrada ostaneti praznih rok. — Francozi pošljejo na pomoč Srbiji celo brodovje zrakoplovov. — Vojni minister je predlagal zbornici, da naj se vpokliče pod orožje letnik 1896. in vse pripravi za vpoklicanje letnika 1897. — V senatu se je predlagalo, naj se podeli volilno pravico že z 20 letom (dozdaj 21 let) in vojakom vseh letnikov, ki so bili med vojsko vpoklicani pod orožje. — Garibaldijeve vojske se Francozi poslali domov. Stari Garibaldi je izjavil, »da se je že vsega naveličal.« Verujemo, ker mu ni denar tako skupaj letel, kakor je on upal. — Francozi zelo strogo nadzorujejo Italijane v Tunisu in delajo z njimi kot s sumljivimi ljudmi. — Vojni minister je izdal povelje, da morajo iz bojne fronte poslati nazaj one vojske, ki so očetje petih ali več otrok.

Anglija. Angleška vlada bo izdala ukaz, da smejo biti žganjarnje odprte samo od 10. ure dopoldne do 8. ure zvečer. — V Angliji imajo staro zakonito določbo, da se morajo vsi morski roparji, katere ujamejo, obesiti. Zdaj zahteva admiral, da naj se po tem zako-

nu postopa tudi z ujetimi nemškimi časniki podmorskih čolnov. — Amerikanski poslanik je baje vprašal pri angleški vladi, če bi bil že čas, da se prične z mirovnimi pogajanjmi. Angleška vlada je pa odgovorila, da ni še čas. — Angleška delavska stranka je priredila preteklo nedeljo 4000 ljudskih shodov za mir. — Dva angleška parnika sta pripeljala angleške čete k izlivu reke Tajo pri Lizboni.

Rusija. Vlada je sklenila, da morajo vsi oni, ki so bili oproščeni vojaške službe, plačevati vojni davek. — Zapri so zopet 8 socialno demokratičnih poslancev, ki jih dolže veleizdaje. — Vlada je prepovedala izvoz krme in živil. — Listi poročajo, da so pridobili carja za nadaljevanje vojske s tem, da so mu zagrozili, da izbruhne revolucija, ako se zdaj sklene mir. — General Rennenkampf, ki je imel dozdej vedno smolo, je zopet na Poljskem. — Listi poročajo, da je Rusija ugovarjala zahtevam Japonske napram Kitajski. — Bivši ministrski predsednik grof Witte, ki je imel ob rusko-japonski vojski važno posredovalno nalogo, je umrl. Tudi ob sedanji vojski se je močno zavzemal za mir. — Car je odpotoval na bojišče in ukazal, da naj se s civilnimi ujetniki lepo postopa. — Iz ruske armade so radi zadnjih porazov v mazurskih jezerih odpustili 12 generalov.

Srbija. Na nekem shodu je dejal srbski socialni demokrat Ljupčević: Srbija je danes velik grob. Mrliči kličejo iz grobov: Dovolj vojske je bilo! — Listi poročajo, da je v Valjevu v enem tednu umrlo za pegastim legarjem 1300 oseb. — Srbska vlada je poklicala pod orožje vse moške do 50. leta, ki so sposobni za vojno službo.

Anglija in Srbija. Iz Soluna se poroča: Angleška vlada je obvestila srbsko vlado v Nišu, da nikdar Anglija ne pozabi, kaj da je žrtvovala Srbija v sedanji vojski. Anglija pošlje Srbiji 500 železniških voz moke, 100.000 uniform in 100.000 plaščev. V Srbijo odrotuje 30 angleških zdravnikov. Inozemski oddelki Rdečega križa so izjavili, da ne bodo več sprejemali na pegastem legarju obolelih bolnikov, marveč le ranjene. Nizozemski sanitetni oddelki so zapustili Srbijo radi neprijaznosti srbskih oblasti.

Albanija in Srbija. V Bolgarijo pribegli Albanci pripovedujejo, da je doslej pobegnilo iz srbske armade do 10 tisoč Albancev. Begunci se zbirajo na albanskem ozemlju in samo pričakujejo trenutka, da bodo mogli vdreti v Srbijo. Essad paša, katerega po deželi imenujejo le srbski Essad, je v Draču od notranjosti dežele popolnoma odrezan. — Ker se Essad paša boji, da bodo spomladi vstaši nadaljevali boj, je v zadnjem času okoli Drača napravil močne utrdbe in prosil Srbijo in Črnogoro, naj mu pošljeta sposobne ljudi za topove. Črnogora mu je nato poslala 20 podčastnikov.

Grčija. Zdaj se je zvedelo, zakaj je odstopilo grško ministrstvo. Prejšnji grški ministrski predsednik je namreč

državam trojnega sporazuma obljubil pomoč Grčije, ne da bi grški kralj kaj vedel za to. — Listi vedo poročati, da je bil na kralja namerjen atentat. — Nova grška vlada se je sestavila in je prevzel posle ministrskega predsednika poslanec Dimitros Gunaris. — Grški ministrski svet je sklenil z večino glasov, da ostane Grška nevtralna. — Kronsni svet je pa sklenil: 1. Da ohrani dobre odnose s Turčijo, 2. da se zbornica razpusti in razpišejo nove volitve. — Francija je tako jezna na Grčijo, da je izjavila, da ji ne da obljubljenega posojila 250 milijonov frankov. — Bolgarska je odpoklicala svoje čete, ki jih je imel zbrane ob grški meji. — Ministrstvo je obvestilo države, da ostane Grčija nevtralna.

Dardanele in balkanski nevtralec. Petrograjska »Rječ« piše, da so Bolgarija, Rumunija in Grška vsled dardanelske akcije vznejevoljene in bodo najbrže postopale skupno, da si v primeren trenutku zagotovijo s silo svojo pravico do Dardanel. Omenene države nočejo videti na ožinah niti Rusije niti mednarodne komisije. Tako postaja položaj zapleten, kar bo morda proizročilo še druge grupacije vplivov.

Bolgarija. Italijanski list »Sera« poroča, da je bolgarski major Tavtilov, prejšnji vojaški ataše na Dunaju, odšel v Rim z naročilom, da nakupi orožje in municijo za Bolgarijo. Govori se o 300.000 puškah. Italijanska vlada pa napravlja resne težkoče. — Vsled nevarnega razširjevanja nalezljivih boleznih v Srbiji je železniško ravnanje zahtevalo od najvišje zdravstvene oblasti, da se morajo izdati protiidrežbe, ki naj določajo, da ne sme noben bolgarski voz v Srbijo in noben srbski v Bolgarijo. Potniki bodo morali izstopati v Caribrodu.

Rumunija. Sofijski »Dnevnik« priobčuje podrobnosti o zadnjih izjavljenih pogajanjih tripelentente z Rumunijo. Ko so bili Rusi še gospodarji Bukovine in je Rusija vprašala v Bukareštu, da-li bo Rumunija sedaj posegla v vojno, so v Bukareštu odgovorili z da, toda pod pogojem, da bi Rumunija medtem ne bila ogrožena po Bolgariji. Rusija je nato v Sofiji zahtevala primernih jamstev in jih tudi dobila. Ko je nato v bukovinskih vojnih operacijah nastopil preobrat in je Rusija od Rumunije zahtevala 200.000 do 300.000 mož, je Rumunija stavila nove pogoje, v prvi vrsti zlasti tega, da tudi Bolgarija aktivno nastopi. Rusija je tedaj uvidela, da Rumunija sploh ne namerava nastopiti z orožjem ter je vse svoje prizadevanje osredotočila na Bolgarijo. — V četrtek je predlagal rumunski zbornični finančni minister Cortinescu, naj se najame vojaško posojilo 200 milijonov levov.

Turčija. Tržaški turški konzulat obvešča, da je vodstvo turške armade pozvalo pod orožje vse rezerviste v letih 1869—1896. — »Köln. Ztg.« poroča iz Carigrada, da so našli sina-ljubljenceca bivšega sultana Abdul Hamida v njegovi sobi zadavljenega. (Če je ta

est resnična, gre gotovo za 30letnega sinca Burhan Eddin, katerega je Abdul Hamid svoječasno odločil za preolonaslednika. Prinčevo ime se je nenovalo tudi med kandidati za alanski prestol.)

Portugalska. Položaj na Portugalskem je zelo resen. Veliko Portugalcev je pobegnilo na Španško, ker se boje, da izbruhne državljanska vojska. Vlada ni dopustila 5. t. m., da zboruje državni zbor, ki so ga sklicali demokratični poslanci in senatorji. Demokratje so se nato zbrali v okolici Lizbone, kjer so sklenili, da hočejo nadaljevati boj, da se obnovi civilna uprava, ker je bil predsednik Arrigu in vlada protipovratno imenovan. — Demokratični poslanci so v seji, ki jo je vodil Manuel Monteros, sklenili izjavo, da predsednika in ministrov ne čuvajo več poštave. — Listi poročajo iz Badajoz: Portugalski demokrati so na svojem sestanku v Lamegu imenovali generala Herrera Barreto za predsednika republike »Severna Portugalska.« — Iz Portugalskega v Bajadoz došle osebe pripovedujejo: Veliko ljudi je pobegnilo z Lizbone, ker se boje vstaje ali pa državljanske vojske. Položaj je vsak dan resnejši. Socialisti in republikanci prirejajo shode, na katerih protestirajo proti takozvani diktaturi. Mestne uprave odrekajo pokersčino strogim državnim ukazom glede na potlačanje izražanja mnenja.

Španška. V mnogih španskih provincih vlada lakota. Prebivalstvo nebrehano prireja demonstracije proti draginji. Civilno gardo, ki je ponekod poskušala razpršiti demonstrante, so napadli in je morala rabiti orožje. Mnogo oseb je ubitih ali ranjenih.

Amerika. Iz Pitsburga in drugih orožarn prevažajo obilo topov na kaliforniško obalo, v Teas, Florido in k Panamskemu kanalu, kjer so ustavili vsa dela, da napravijo velike betonske podlage za stoječe obrežne baterije. Predsednik Wilson bo že v sredo podpisal celo vrsto zakonskih načrtov, kjer se zahteva štiri milijarde za obrežno brambo.

Amerika proti Janonski. Listi poročajo iz Newyorka: Združene države so izročile v Tokiu v petek napovedani ugovor proti omejitvi nedotakljivosti Kitajske in zahtevajo, naj jim uradno naznanijo, kaj da zahteva Japonska.

Nevaren položaj v Mehiki. Položaj v glavnem mestu Mehike je postal izredno nevaren, ker je poveljnik Carranza preprečil dovoz živil, zaplenil zaloge in odrezal vodovod. Diplomatski zbor, ki je pred nekaj dnevi soglasno sklenil glavno mesto zapustiti, je to namero opustil, najbrže vsled želje vlade v Washingtonu. Med tem je bila pretrgana tudi železniška zveza Mehiko—Citty, tako da diplomati in številni inozemci ne morejo zapustiti mesta. Diplomati so brzojavno naprosili svoje vlade, da nastopijo v Washingtonu, naj ameriška vlada vse potrebno ukrene za varstvo inozemcev. Nemška vlada je svojemu poslaniku v Washingto-

nu dala potrebna navodila. Med tem je odposlala ameriška vlada križarico »Kacoma«, oklopno križarico »Washington« in bojno ladjo »Georgia« v Vera Cruz.

Dne 20. marca se odloči med Japonsko in Kitajsko. Listi poročajo iz Pekinga, da je Japonska na tri zahteve dobila povoljen odgovor, vendar pa smatra dosedanja pogajanja za predlogotrajna, zato je zahtevala, da mora Kitajska do 20. marca rešiti vse točke.

Svetovna vojska.

DARDANELE.

Vsa pozornost sveta je obrnjena sedaj na boj za Dardanele. Že v zadnji številki našega lista smo na kratko pojasnili veliki pomen Dardanel za Rusijo. Ako se posreči Rusiji dobiti Dardanele, ji bo možno spraviti velike žitne zaloge v denar, katerega nujno potrebuje. Dalje bi bilo Rusiji tudi možno Srbiji izdatneje vojaško pomagati. Tudi bi Rusija lažje zanesla vojsko na našo južno mejo, zlasti v Dalmacijo. Tudi Angliji bi ruska posest Dardanel za kratek čas ugajala, ker bi gotovo zahtevala pomoč ruskih čet za boje v Egiptu, Mali Aziji in na francoskem bojišču. Ampak, kaj pa poznejši čas? Recimo, kar ni izključeno, da bi postali Rusi sovražni Angležem in Francozom. Ako bi imela Rusija Dardanele in Carigrad v svojih rokah, si lahko dovoli tudi angleško in francosko sovraštvo, ker bi lahko svojo zakladnico ljudi temeljito izrabila. Pa še nekaj.

Ako pade Carigrad, je turška moč v Evropi zlomljena in Turek bo moral iz Evrope. Kdor ima Carigrad v rokah, je gospodar velikega, med Rusijo in Carigradom ležečega, Črnega morja. Carigrad so vrata za izvoz in uvoz v Sredozemsko morje. Posestnik Carigrada ima tudi odločilni vpliv na promet v Sredozemskem morju.

To ve tudi Anglija, ta »gospodarica morjev«. Zato kaže že zdaj željo po posesti Carigrada in Dardanel, da si s tem zagotovi moč v Sredozemskem morju, do katerega ima že itak dvoje drugih vrat, namreč Gibraltar in Sueški prekop. Torej bi ji prav ugajalo, da bi dobila še Dardanele. To angleško željo so začeli čutiti tudi v Rusiji, kjer niso z angleško pohlepnostjo kar nič zadovoljni. Zanimivo bo torej sledovati, kako se bo reševalo vprašanje Dardanel med zavezniki.

Pri rešitvi tega vprašanja ste pa zelo udeleženi dve južni državi, kateri južne, vzhodne in zahodne obale namaka Sredozemsko morje.

Italija in Grčija

molite kot dva jezika v Sredozemsko morje. Ali morete te dve mirno gledati, da zagospodari v Sredozemskem morju kot neomejen oblastnik katera izmed držav trojnega sporazuma? Nel!

Pri obeh teh dveh državah se je šlo zadnje dni za vprašanje: kam? na desno ali levo? z Nemčijo in Avstrijo, ali proti njima? Poročila zadnjih dni pravijo, da ste

se obe državi odločili, da nikamor, da ostanete nevtralni.

Drugo vprašanje je, če boste mogli te dve državi ohraniti nevtralnost do konca svetovne vojske. Ali ste pa morda dobili taka zagotovila, da boste izšli iz nekrvavega boja bogatejši kot bi morda izšle iz krvavega? Teža zdaj še ne vemo. Videli bomo takrat, ko se bo sklepal koenečni račun.

Od zadržanja Grčije in Italije je odvisno tudi zadržanje Bolgarije in Rumunije. Tudi te dve pravite, da jima najbolje kaže — nevtralnost.

Tako vidimo, da bo delalo vprašanje Dardanel še mnogo preglavic. Lahko je, da bodo Dardanele še skalile prijateljstvo med sedanjimi zavezniki, našimi sovražniki.

Združeno angleško-francosko brodogradništvo je zadnje dni zopet obstreljevalo Dardanele. Bilo je pri napadih udeleženih 30 križark. Tudi Gallipoli so baje obstreljevali Angleži. Vsega skupaj je zbranih zdaj pred Dardanelami nad 70 ladij.

Zavezniki za trdno pričakujejo, da jim bo zavzetje Dardanel uspelo. Saj jim je lega njihovih utrdb znana, ko so še pred nekaj meseci povelevali turški mornarici angleški častniki. Prvo, zunanjo vrsto dardanelskih utrdb, pet po številu, so zunaj razušili. Zdaj prično bombardirati drugo vrsto, kar bo gotovo težje delo, ker je preliv ožji. Pripravili so Angleži tudi armado, ki šteje 60.000 mož in kateri poveljuje d'Amadu. Angleži in Francozi so izbrali za opirališče svojega brodogradništva otoka Kios in Lemnos. Pa tudi Turki mirno ne gledajo, kako si hoče sovražnik vsiliti prehod do Carigrada. Zbrali so na gallipolskem polotoku 130.000 mož. Eni armadi poveljuje Enver paša, druga bo branila glavno mesto. Nemški maršal Goltz paša in drugi nemški častniki so se udeleževali ministrskih sej. Čete iz Odrina in Tracije bodo zbrali v Carigradu.

Angleži stavijo sedaj velike nade na svoj naddrednot »Kraljica Elizabeta«. Ta vojna ladja ima osem topov po 381 cm; je baje največja vojna ladja, ki se je dozdaj zgradila. Obstreljevala bo utrdbe v morskem ožini, ne da bi ji bilo treba voziti v ožino. Ta ladja je bila prva oborožena med petimi angleškimi ladjami, ki se zdaj istotako oborožujejo. Imajo pa te ladje po 29.000 ton.

Turški glavni stan poroča, da poizkus sovražnikov, izkrcati se pri Sedd il Bahru, ni uspel. Tudi pri Kum Kale se je 400 sovražnih vojakov poizkušalo izkrcati, pa so jih Turki pregnali nazaj v ladje. Dva angleška letalca, ki sta letela čez zaliv Saros, sta padla z letalom vred v morje.

Od brodogradništva, ki deluje pred Dardanelami, so izločili šest ladij, ki so postale za boj nesposobne. Turki so po odhodu angleških mornariških častnikov iz Carigrada preosnovali obrambo Dardanel. Raditega prvi poizkus sovražnega brodogradništva, da prodre skozi Dardanele, ni uspel.

Edina ruska ladja, ki sodeluje pri Dardanelah, je križarica »Askold«. Obstreljevala je utrdbe pri Smirni. Dne 8. marca so obstreljevale tri sovražne oklopne utrdbe pri Smirni tri ure, ne da bi dosegle

kaj uspeha. Naslednji dan se je obstreljevanje nadaljevalo eno uro. Pri Smirni se je potopil sovražni iskalec min.

VOJSKA Z RUSI.

Bojna črta Avstrijcev in Nemcev proti Rusom meri zdaj okroglo 1000 km daljave! Od Grodna čez Poljsko pa do konca Karpatov leži bojno polje, ki je največje, kar jih pozna zgodovina. V Franciji gre bojna črta od morja v severni Franciji nasproti Angliji pa doli do švicarske meje. Tudi ogromna bojna črta. Razlika med temi dvema bojišči je ta, da je na francoskem bojnem polju takoimenovani »pozicijski boj«, t. j. da ležita sovražnika drug proti drugemu zakopana v strelskih jarkih in se gre za to, kdo bo vzel drugemu njegove postojanke. V Rusiji pa se vrše boj na odprtem polju in se gre za to, kdo bo družega pregnal in potisnil nazaj ali mu prišel za hrbet.

Ako pregledamo uspehe zadnjih tednov na rusko-poljskem bojišču in v Karpatih, vidimo, da je bilo rusko desno in levo krilo celokupne ruske armade v zadnjih bojih precej stisnjeno. Rusko levo krilo na jugu dolge fronte je bilo potisnjeno čez Kolomeo proti Stanislavu. Desno rusko krilo, ki se je prej bojevalo v Vzhodni Pruski, da je bilo vrženo nazaj in stisnjeno do Grodna v zahodni Rusko-Poljski. V zadnjem času so Rusi svojemu desnemu krilu poslali ojačenja tako, da so se morali Nemci nekoliko umakniti. Pozneje so začeli Nemci zopet z napadi, s katerimi so ustavili zopetno rusko prodiranje proti Vzhodni Pruski.

Niže doli, nad trdnjavo Nowo Georgiewsk. se zavije Visla v podobni kolena proti Pruski. Na gornji strani Visle so Nemci pred 14 dnevi močno prodirali. Rusi so spoznali nevarnost in so vrgli tja močne čete. Nemci so se morali umakniti in pustili s težavo pridobljeno mesto Praszysz. Svojega cilja pa Rusi vendarle niso dosegli. Ni se jim posrečilo potisniti nemških čet popolnoma nazaj. Naleteli so na velik odpor Nemcev, tako da zdaj ne morejo naprej prodirati.

Tudi v Poljski, onstran Visle, so je zopet začeli. Nemci napadajo Ruse. Pri Ravi in Novem Miastu so dosegli uspeh in ušli nad 4000 Rusov.

Tudi dalje doli v Poljski so se vršili boji ob Reki Pilici in reki Nidi. V Galiciji pa ob Dunajcu. Naši so imeli nekaj uspehov pri Gorlicah. Posebnih sprememb pa ti boji niso prinesli.

V bojih v vzhodni Galiciji in Bukovini je nekam tiho. Najbrže se je posrečilo Rusom vredi tja novih moči, tako da naši ne morejo prodirati naprej.

Z nezmanjšano silovitostjo se nadaljujejo boji v Karpatih, kjer skušajo Rusi izgubljene višine zopet dobiti. Glavni boji se vrše zdaj na Lupka prelazu, ki se znižuje v kraju, kjer vodi železnica proti Przemyslu. Strašni morajo biti tamkaj boji v snegu in ledu in pri tem, da Rusi prav nič ne gledajo na svoje ljudi, temveč jih pošiljajo v smrt kar v masah.

VOJSKA MED NEMCI IN FRANCOZI.

Francozi skušajo se vedno predreti nemško verigo. Zlasti hudo naskakujejo

nemške čete v Kampanji pri Perthesu in Les Mesnilu. Vzrok za to je ta, da bi radi dobili važno železnico, ki leži tamkaj neposredno za hrbtom nemških čet.

Tudi severno od Arrasa se vrše hudi boji.

Francoški časopisi strašno kriče o napadih in bojih, ampak vse to je podobno: veliko kričanja pa malo volne, kakor je rekel vrag, ko je namesto ovce svinjjo čedel.

VOJSKA PROTI ANGLEŽEM.

Poročila iz tega bojnega polja (morja) so zelo redka. Moramo pač potrpežljivo čakati na končni uspeh. Da ni Angležem več lahko pri srcu, je poleg draginje tudi ta vzrok, da so začeli postajati Angleži nestrpni in se zlasti med angleškim delavstvom kažejo sumljiva znamenja. Kakšen duh da vlada med

angleškim delavstvom,

kaže govor, ki ga je imel nedavno angleški finančni minister Georges na nekem zborovanju delavstva in tovarnarjev. V tem govoru je dejal:

Ako nas vi zapustite, bo Anglija uničena. Nič manj in nič več nego to! Obstanek Anglije je v nevarnosti. Nemška armada je zasadila kot divja zver svoje kremolje v lepo telo Francije. Vsak poizkus to zver prepoditi, trga kose živega mesa iz telesa Francije. Ta divja zver še ni skočila na naše ozemlje, ampak kaj nam pomagata dva miliona rekrutov, ako jih pa ne moremo porabiti. Sedanja vojska ne bo izvojevana na bojnih poljih, temveč izvojevalo jo bo delavstvo po tovarnah. V Nemčiji napejajo delavci in tovarnari njih moči do skrajnosti, vi pa štrikate radi zahtev po višjih plačah. Delati hočete samo po pet dni v tednu, in če delate, niste zmorni, ker ste v oblasti alkohola. Usoda Anglije ne sme biti od tega odvisna. Vaša pijanost več škoduje Angliji, kot vsi njeni podmorski čolni. Vi morda mislite, da govorim tukaj stvari, ki bi jih moral radi sovražnikov skrivati. Vedite, da naš sovražnik vse to ve. Jaz nočem ljudstvu zakrivati stvari, katere mora vedeti, ako hočemo, da nam bo pomagano. Narod, ki ne more prenesti resnice, ni sposoben za vojsko. Mi potrebujemo, da sodelujejo z nami delodajalci, delavci in ljudstvo. Ti trije morajo skupaj delovati in vzdržati; vsaka zamuda je nevarnost za zmago. Mi potrebujemo pomoči vsakega moža. Mi se posmehujemo pojavom v Nemčiji, ki bi nas morala navdajati s strahom. Poglejte, kako delajo tamkaj iz krompirja kruh! Rečem vam, da se je treba tega duha bolj bati kot ga zaničevati. Jez se ga bolj bojim kot vseh Hindenburgovih vojnih zmognosti. Jaz mislim, da je tudi v nas nekaj tega duha, ampak Anglež ne pozna junštva.

Ta minister je pa korajžen — resnico je govoril!

Vse torej kaže, da boj podmorskih čolnov ne bo tako brezpomemben, kakor so skušali to Angleži svetu dopovedati.

Tedenske novice.

† Karol Heidrich, konzistorialni svetnik, biseromašnik, imejitelj zasluznega križa s krono, duhovnik misijonske družbe sv. Vincencija Pavljanskega, je umrl v noči od sobote na nedeljo v starosti 85. let. Blagi pokojnik je dolgo let deloval v ljubljanski deželni bolnišnici. Bil je zlata duša, priljubljen pri vseh. Bog mu povrni obilno, kar je storil dobrega! Dobro pa je delal skozi celo svoje življenje od jutra do večera. Potreba se je vršil v torek popoldne in je pričal, kako spoštovan in priljubljen je bil pokojni.

Ferdinand Burr bivši avstrijski nadvojvoda. je pretekli teden umrl v Monakovu. Pokojni je bil brat bivšega prestolonaslednika Franca Ferdinanda. Ker se je poročil s hčerjo nekega profesorja v Pragi, se je odpovedal nadvojvodski časti in živel s svojo ženo v Monakovem. Ob njegovi mrtvaški postelji je bila njegova mačeha nadvojvodinja Marija Terezija z dvema hčerkama. Pokopali so ga na njegovem gradu na Tirolskem.

Novi grobovi. Na Rupi pri Kranju je umrla 26 let stara učiteljica Angela Kura!t. — V Ameriki je umrl učitelj Amerik Slovenca ter župnik slovenske cerkve v Jolietu III. št. g. J. Kranjec. — V Ljubljani je umrl trgovec Matej Bernik. — Na Reki je umrl nadebudni voditelj mladega katoliškega gibanja dr. Rudolf Eckert. — V Konjicah je umrl veleposestnik Peter Dobnik.

Zadružna zveza je imela pretekli teden v Ljubljani svoj redni občni zbor, ki je pokazal, da stoji ta slovenska gospodarska trdnjava navzlic viharjem časa nezavzetno trdno v blagor in gospodarski prosep slovenskega ljudstva. Ne viharji zlobnih obrekovanj in ne vojni viharji jo niso omajali. Nasprotno: ravno v tej vihri se je pokazala njena moč in pa njen veliki pomen za naše ljudstvo! — Po občnem zboru so se vršila zanimiva predavanja, katera bodo objavljena v posebni knjigi, ki se bo razdelila med člane zadrug.

Izplačila za vojni unpravi oddane konje in vozila so se začela pretekli teden. Opetovanemu najnemu posredovanju deželnega glavarja dr. Ivanu Šusteršiča se je posrečilo to doseči.

Poštne nakaznice v Italijo in Nemčijo ustavljene. Promet s poštnimi nakaznicami za Nemčijo in Italijo se s 14. marcem 1915 ustavi. Samo erarni poštni uradi bodo od 15. marca naprej sprejemali poštna nakaznica za vojne jetnike, internirane in konfinirane osebe.

Novi semenj v Zagorju za Savo so bo vršil v petek 26. t. m.

Važna posvetovanja deželnih glavarjev so se vršila preteklo soboto v Gorici. Posvetovanj so se udeležili deželni glavarji s Kranjskega, Primorja, iz Dalmacije, s Koroškega, iz Štajerske, Tirolske in Predarlške. Posvetovali so se o važnih nalogah, ki jih sedanji čas nalaga deželam.

Pri posvetovanju deželnih glavarjev v Gorici je bilo zastopanih devet dežela. Obravnavale so se zelo važne zadeve: aprovizacija, poljska dela itd. Glede predpisane uporabe žita za prebivalstvo se je od vseh strani poudarjalo, da je določena količina premajhna. Izvolilo se je odposlanstvo treh deželnih glavarjev (med njimi je tudi dr. Šusteršič), ki bo na Dunaju vladi predložilo sklepe in želje dežel. Tudi se je sklenilo delati na to, da se zbero na Dunaju k posvetovanju deželni odbori vseh avstrijskih dežel. Gospodje deželni glavarji so poslali udanostno brzojavko cesariu in pozdrave armadi.

Domača iznajdba s petrolejem in vodo. Iz Komende, dne 7. marca. Domača iznajdba s petrolejem in vodo se je posrečila v naši bolnišnici. Poskusili so petrolejsko luč izboljšati tako-le: Vzeli so pol litra vode, četrt litra pepela in 4 grame soli, skuhalo vse skupaj, ohladili, precedili ter primešali 1 osminko litra petroleja. Luč je gorela potem dve uri dalje, kakor od samega petroleja in je bila bolj svetla, pa tudi bolj mirna kakor od mešanice sode na vodi in petroleju, o kateri sta poročala »Slovenec« in »Domoljub«.

Padli so na bojišču: Mihael Stružnik iz Olševka je padel pri Novem Miastu v Galiciji 22. oktobra 1914. Janez Pogačar z Bohinjske Bele je zdrknul v Karpatih z neke skale, prenesen je bil v bolnišnico v mesto Bartfe na Ogrskem in je ondi umrl. — Anton Kralj iz Besnice pri Kranju je umrl kot vojni ujetnik v Ufi pod Uralom na Ruskem. — Na severnem bojišču je padel rez. poročnik 17. pešpolka Ivan Fiala, ki je bil že septembra meseca odlikovan z veliko srebrno hrabrostno svetinjo.

Nesreča in drugo. Zmešalo se je Luki Torkarju v Kalu na Tolminskem. Sežgal je več stotakov in hotel vreči v peč hranilno knjižico, kar mu je pa žena zabranila. Potem se je sunil z nožem v trebuh in je umrl v groznih bolečinah.

Nesreča pri delu. 36letni posestnik Štefan Zvokelj iz Zapuž pri Šturijah na Vipavskem je nadziral delo v neki pešeni jami. Naenkrat mu prileti na glavo železen drog, ki je služil kot opora. Zdi se, da je Zvoklju zlomilo hrbtnico. Prepeljali so ga v bolnišnico usmiljenih bratov v Gorico.

Nagla smrt poštarja. Pretekli teden se je v Železnikih ustrelil c. kr. poštar g. Bogomir Helmich. Služil je 40 let ter bi bil v kratkem postal nadpoštar. Uradni list poroča, da je zapustil zapiske, iz katerih sledi, da se mu je zmešalo.

Ponesrečil se je 70letni Franc Filipič iz Grgarja. Peljal je seno v Podgoro. Pri tem je padel tako nesrečno, da si je zlomil stegno. Zdravi se v bolnišnici.

Požar. Iz Grahovega na Tolminskem, 7. februarja: Preteklo nedeljo zjutraj ob 5. uri je začel goreti veliki hlev Franceta Florjančiča pri »stari pošti« na Grahovem. Zgorel je ves z veliko zalogo sena, poleg tega še ena telica, deset prašičkov in večinoma vsi vozovi v lopi poleg hleva. Zavarovan je bil hlev in seno. Kdo je zažgal, se ne ve. Koliko strahu je prestala uboga žena Anica, ki ima moža pri vojaki in je bolna. Ljudje so se zelo trudili, da bi obvarovali saj ostala poslopja in sploh vas. Pomagali so tudi vojaki. Posebno se je odlikovala požarna bramba iz Podbrda, ki je hitro prišla dve uri daleč in rešila, kar se je dalo rešiti.

Utonila sta v Blejskem jezeru Jožef Vrhunc in Peter Dolar, oba z Bleda. Sla sta ponoči čez led domov, zašla sta na slab led, ki se je udrk. Ker je bilo pozno v noč, ju ni nobeden čul ter sta oba izginila pod ledom.

Detomorka. Iz Brezjaj poročajo: 4. t. m. so zaprli tukajšnje omoženo posestnico I. Cvenkelj. Nekako pred 10 dnevi je povila dete, katero je pa takoj po rojstvu umorila in pokopala v kleti, kjer so našli truplo. Cvenkelj, ki ima že dva zakonska otroka, je storila to najbrže, ker se je bala svojega moža, ki biva v Ameriki.

Z Bleda poročajo: Anton Sodja, šin restavraterja Jakoba Sodja z Bleda, si je končal življenje vsled zmešane pameti, kakor je razvidno iz njegovih zapiskov in iz zdravniškega ogledovanja, ki je dognalo, da se mu je um omračil zaradi nasledkov nekega hudega padca, ki se mu je moral že prej enkrat pripetiti. In v resnici je Tonček še kot šolar padel enkrat prav globoko, tako da se mu je ta padec že tedaj močno poznal. Bil je pa sicer dober, veren, nepokvarjen mladenič, ki je verske dolžnosti povsod zelo vestno izpolnjeval. Naj počiva v miru!

Smrtna nesreča na klancu pri Jenkovi ulici v Ljubljani. Tavzelj Primož, posestnik v Bohoričevi ulici štev. 31, je dne 11. t. m. vozil gnoj. Na klancu pri Jenkovi ulici je po nesreči prišel pod voz. Voz mu je šel čez nogo. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico, kjer je dne 12.-t. m. zjutraj umrl.

Iz ruskega ujetništva so se oglasili: Ivan Švelc s Huj pri Kranju je pisal iz mesta Bugulme v Samarski guberniji (Bugulma ima 8000 prebivalcev in leži ob rečici Bugulminki, ki se izteka v Kamno in ta v Volgo); Janez Strupi z Rupe pri Kranju, ki je bil ranjen na nogo, je pisal iz bolnišnice v Moskvi, da je že boljši; Anton Eržen iz Kranja, je tudi še živ, Ivan Velepčič iz Ljubljane, o katerem ni bilo že 7 mesecev nobenega glasu; Anton Anžlovar s Češnjice; Mihael Markič iz Kranja se je oglasil iz Omska v Sibiriji. Nadalje so se še oglasili: Franc

Zupančič, posestnik iz Pesnice; Gregorij Repanšek iz Homca na Gorenjskem; Janez Jereb iz Količevega pri Dobu; Mihael Meglič iz Loma; Albin Škof iz Ljubljane; Jožef Selan iz Ljubljane; Franc Sešek iz Ljubljane; Jožef Martinčič iz Ljubljane; Alojzij Erjavc iz Ljubljane; Pavel Fava iz Šiške, Albin Schiffer iz Ljubljane, Franc Kajdiž iz Zirovnice; Josip Jarh, učitelj v Dragi; Franc Virjent iz Olševka pri Kamniku; Alojzij Miklič, usmiljeni brat iz Kandije; Jožef Pečarič iz Drašič pri Metliki; Val. Polak iz Zg. Pirniče pri Medvodah; Franc Rebolj iz Hraš.

Težavno je vsem ustreži, kajti vsak ima drugačne želje in drugačen okus. Vendar je to težavno nalogo imenitno razrešila »cikorijska obmejnih Slovencev«, ki se je zaradi svojih izvrstnih lastnosti prav vsakemu priljubila in udomačila v vsaki slovenski hiši. Našim gospodinjam se danes že kar nemogoče zdi skuhati kavo, ne da bi ji pridejale »cikorijske obmejnih Slovencev«. Tu cikorijska pa ni samo najboljša, temveč tudi edino pristno domače blago te vrste, izdelano v naši Kolinski tovarni v Ljubljani. Vsem našim gospodinjam tudi mi izvrstno domačo »cikorijsko obmejnih Slovencev« prav toplo priporočamo!

Seja kranjskega deželnega odbora.

dne 6. marca 1915. Navzoči: Deželni glavar dr. Šusteršič, deželni odborniki: dr. Evg. Lampe, dr. Vlad. Pegan, dr. Ivan Zajec in dr. K. Triller, baron Apfaltrern. — Deželni glavar poroča o svojem zadržnem dunajskem potovanju v zadevi aprovizacije dežele z živili, zopetne otvoritve državnega živinorejskega zaklada glede zaključka šol, predložitve novega lovškega načrta v Najvišjo sankcijo, letošnjega obdelovanja polja in drugih zadev. — Na mesto mobiliziranega dr. Lovro Pogačnika, namestnika člana Bogumila Remca v deželnem šolskem svetu, se imenuje deželni komisar dr. Ferdo Tomazič. — Dogovor med občino Vipavo, Ljudsko posojilnico in tvrdko Zajec & Horn glede nadaljevanja zgradbe nove topničarske vojašnice v Vipavi se za občino odobri. — Užitninskim uslužbencem se dovolijo običajne nagrade kot enkratna draginjska podpora. — Deželnim uslužbencem z manjšimi plačami in, ki so navezani izključno na svoje službene dohodke, se dovoli enkratna draginjska podpora glede na izvanredne draginjske razmere. — Deželno gledališče se prepusti nadomestnemu bataljonu 17. pešpolka za dobrodelni koncert 13. marca 1915. — Kranjski deželni gasilski zvezi se dovoli 3000 K podpore. — Deželni odbornik dr. Lampe poroča o vodopravni komisiji, ki se je vršila štiri dni glede tristopnega vodnega načrta deželne odbora na Savi med Kranjem in Medvodami in konkurenčnim projektom tvrdke Leykam-Josefstal. — Deželni odbornik dr. Zajec poroča o delo-

vanju prosekture in bakteriološkega preizkovališča leta 1914. Poročilo se odobri. — V referatu deželnega odbornika dr. Pegana: Prošnja mestne občine ljubljanske za dovoljenje, da bi smela porabiti kupnino za parc. št. 991 na Polji v Rožno dolino v znesku 10.342 K za tekoče potrebe, se odkloni. — Pomožba Vzajemne zavarovalnice za zavarovanje poslopij in premičnin deželne bolnice in deželne blazinice se sprejme.

Glazne novice.

Ni se mu spolnila njegova vroča želja. Dne 6. marca je zopet zapustil eden izmed tisočerih to solzno dolino in se preselil v boljše življenje. Pešec pp. št. 97, Nikolaj Vuljatič, doma blizu Reke, se je boril na severnem bojišču, kjer je zadobil težke rane. Šrapnel ga je hudo poškodoval na nogah in križu. Bil je desetkrat operiran. Ker pa so bile rane pretežke, je revež ranam podlegel. Med boleznijo je vedno klical svojo majko na pomoč in vedno jokal. Da bi še enkrat objel svojo majko, potem rad umrjem, tako je dejal še dan pred smrtjo. A ni se mu spolnila želja. Upamo pa, da se je preselil k drugi materi, katero je vedno klical na pomoč. Marija ne zapusti reveža, ki se na Njo obrača. — Zalosten je pogreb v tujini, nikogar ni, da bi zmolil očenaš za dušo umrlega, ni križa pri njem, ne lučice. Samo štiri stene so njegov dom, ki pa ni niti križ nobarvan na njih. Zato pa za sprejmi ti, dragi Domoljubi, med vrste tistih, ki so žrtvovali kri za našo domovino. Tebi dragi Nikolaj pa naj bo lahka tuja zemlja. Spi v Bogu! Tovariši Slovenci v Budimpešti.

Štrašni konec treh ruskih kompanij. Tri ruske infanterijske kompanije so se priplazile preko zmrzujenega jezera, da bi napadle nenačdoma Pruse. Ali Prusi so čuli. Njih ogenj je podil Ruse, da so bežali kar se da proti svojim postojankam, a pribežali so komaj do sredine jezera, ko so začeli pruski topovi bruhati krogle, ki so razbile led na drobne kosce. Teh koscev so se oprijemali bežeči. . . . Ali par tipov in jezero je zagrnilo vse, led se je strdil — več sto mater in žun bo pričakovalo zaman dragih gospodarjev in sinov.

Ruska sotra. V prvih šestih mesecih vojske so našle ruske finančne oblasti 1825 tajaših žganjarij, ki so kuhale posebno vrsto žganja, imenovano sbotra ali vojno žganje. — Odkrili so tudi 160 moderno upravljenih žganjarn, kjer so kuhali navadno «vodko», in 92 tovarn, ki so se bavile s pripravljanjem in čiščenjem snovi za kubo žganja in 60 tovarn, ki so čistile denaturirani špirt. Vsi ti obrati so bili razpuščeni in posestniki kaznovani. Seveda samo oni, ki so se pustili zasačiti. Iz tega je razvidno, da je treba podkrepiti, tako na Ruskem kakor drugod, nad vse umestne vladne prepovedi glede alkohola, z obnovo izobraževalnih

delom za ljudstvo. Pijavec, ki ne razume, da je prepoved alkohola njegova rešitev, si bo našel pot do njega. Je res: Ako hoče narediti kdo kaj koristnega, ga ovira povsod vse — ako hoče dobiti na skrivnem kako strupeno žganje, tedaj ti pojde vse na roko. Vse one, ki pomagajo pijancu do pijače, posebno vojaku, bi trebalo občutno kaznovati.

Boj za smetano. Na Dunaju se je podražilo mleko vsled navala ljudi na Dunaj in ker se je bržkone tudi zmanjšala produkcija. Več glasov je zahtevalo, da ne smejo mlekarne več napravljati smetane za kavarne, ker irre več litrov mleka za liter smetane. Nekdo je trdil celo, da kradejo dame, ki pijejo po kavarnah smetanasto kavo, dojenčkom mleko. Agitacija je imela uspeh. — Zdaj se je pa pokazalo, da se more tudi to vprašanje premotriti od dveh strani; ker ne delajo več toliko smetane, ne dobe gospodinje cenejšega posnetega mleka za kuhanje jedi in za kavo. Gospodinje pravijo, da ni prišlo zato niti kaplje mleka več na trg in poslanci dunajskega mesta doživajo polno prošelj, da naj posredujejo, ker so oškodovane uboge rodbine. — Ravnateljstvo dobredelnih zavodov na Nižje-Avstrijskem pravi, da se bodo povečali stroški za mleko na teh zavodih letos za 26.000 kron samo vsled podražanja mleka. Taka vprašanja so res silno zapletena. Isto je pri pesi.

Boj za peso. Zdaj, ko hoče govoriti vsak o gospodarstvu, kriči vse: «ne sadite pese ali saj jako malo, posadite namesto pese krompir ali žito.» — Res je, da smo preskrbljeni za letos s sladkorno peso, tudi, če je ne bi letos sploh nič pridelali — treba je pa pomisliti, da bi se tako lahko uničila cvetoča industrija, da bi ne dobile kmetije melase, pesino nat, pesine odrezke za krmo živine. Treba je pomisliti, da je prav dobro, če je kaj sladkorja v rezervi za prodajo v inozemstvo, kar nam bo prineslo kaj zlata v deželo. In tudi če bi ne bilo tega, je postal zdaj sladkor važnejši nego kdaj kot hranivo za ljudi in za živino. Pivovarji bodo uporabljali sladkor namesto ječmenovega slada. Melaso uporabljajo tudi za izdelovanje špirta. Ako bi tudi žrtvovali letos pesina polja v Avstriji za pridelanje žita, bi ne dobili toliko dobička, kolikor bo prinesla prodaja sladkorja v inozemstvo. Vprašanje je tudi, kako bi uspelo žito na pesinam polju. Sladkorna pesa da na hektarju redilnih snovi za 21 ljudi krompir za 11,8, žito še manj. Mesto da kratkoročno pridelovanje pese, bi bilo boljše, zavzemati se, da bo sladkor cenejši.

Sol bodo dobili na Češko — z Nemškega. Ne bo nič dražja kakor domača sol. Pomanjkanje soli je nastalo, ker so nakupili nekateri velike zaloge soli iz strahu, da je ne bi zmanjkalo.

Rižev škrob se je podražil, bolj pametno je tudi, da se uporabi riževa moka za jed nego za škrob. Vsako škrobljenje perila v vojnem času je nepotrebnost, potrat, možni se bodo le od-

dahnili, če ne bodo imeli več vratu v komatu. Naj pride zopet na vrsto širok mehek ovrtnik.

Brezvesna spekulacija. Na Češkem so razširjale osebe, ki bi najbrž rado kupile perutnino prav poceni, vesti, da bo prepovedala vlada krmljenje kokoši in da bo smel imeti veliki kmet 6 do 8 piščet, mali pa 2 do 4, vse drugo da bo rekvirirala vlada in plačala jako slabo. Morda se širijo tudi po Slovenskem take neresnične govorice; ne verujte takim bajkam, gospodinje, ampak postavite letos vse svoje moči za rejo perutnine, ki vam bo prinesla lep dobiček in bo pomagala, da se varuje živinoreja.

Konij dobe zdaj povsod samo 3 kg ovsu na dan, na Dunaju so dajali po 5 do 6 kg na dan, zdaj ne smejo več. Dunajska občina daje svojim konjem 3 kg ovsu, 8 kg sena, 2 kg rezanice, pol kg melasinih tropin in 1 kg koruznih otrob.

Prižujejo se kupovalci konj, da izkoriščajo posestniki konj potrebo kupovalcev in jim prodajajo za drag denar stare mrhe, ki spadajo bolj v klavnico nego k vojakom. Bo pač taka, da ni več kaj prida konj.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za Irančičkasko cerkvo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči čežela Kranjska, in jih obrestuje po 4% brez kakega odbitka

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Dopisi.

Šmartno pri Litiži. Na praznik Materne božje, to je 25. t. m. bo v Društvenem Domu občni zbor izobraževalnega društva, združen s skioptičnim predavanjem. Na cvetno nedeljo popoldne ob 3. uri pa bo občni zbor hranilnice in posojilnice, združen z gospodarskim predavanjem. Promet Hranilnice in posojilnice v letu 1914. je bil sledeč: Prejemkov 280.928 K 1 vin., izdatkov pa 275.160 K 5 vin.; torej promet 556.688 K 6 vin. Vložilo se je 139.387 K 25 vin., dvignilo 123.074 K 26 vin.; posojil se je dalo 50.315 K 78 vin., vrnilo 42.824 K 65 vin. Čistega dobička je 572 K 64 vin. rezervni sklad znaša sedaj 8.677 K 20 vin. Članov šteje zadruga 464. — V vojski so dosedaj padli sledeči naši farani: Češek Janez iz Jablanškega Potoka, Jesenšek Alojzij iz Jetše, Kokalj

Albert iz Zagorice, Vozelj Alojzij iz Smartna, Dusik Viktor iz Zavrstnika, Franc Božič iz Tenetiš, Franc Pečnik iz Smartna, Rajnar Albert iz Ustja. Iz ruskega ujetništva so se oglasili: Franc Knaflič, Franc Izgovšek, Jožef Šegš, Anton Vertačnik, Jožef Nagrašek, Anton Okrogar, Ignacij Bizjak, Jožef Merzelj, Jožef Stopar, Anton Hauptman, Jožef Šušteršič, Lukančič Ignacij, Renko Alojzij in najbrž še nekateri drugi. Mrtvim junakom daj Bog večni mir, ujetnikom pa srečno vrnitev!

Iz Tržiča. To so bili veseli Tončevi od Sv. Ane, ko so izvedeli, da njih sin Ivan še živi. Smatrali so ga že za mrtvega. Sedaj pa se je zglasil iz dalnje Rusije kot jetnik in pisal, da so ga Rusi ranjenega odpeljali, da pa je že ozdravel. — Iz ruskega ujetništva se je zopet zglasil nek »mrlič«. Od početka vojske ni pisal Miha Ovsenec, sedaj pa piše, da je bil ranjen dne 26. avgusta in odpeljan na Rusko. — Pogreša se že več mesecev Jožef Sterniša od 27. domobranskega polka. Kdor ve kaj o njem, naj to pismeno naznani njegovji materi Mariji Sterniša v Tržiču. — Društvo sv. Jožefa se je preselilo pred tednom v »Naš Dom«. Galerija je prirejena za čitalnico, kjer se posebno ob torkih zvečer zbirajo člani, da se pogovore o važnejših dogodkih, ki so se med tednom v vojski dogodili. Ob torkih posluje tudi »Čebelica«, se vpisujejo novi udje v društvo in v Jugoslovansko zvezo.

Vače. Tiskarski škrat je v zadnji številki »Domoljuba« v našem dopisu naredil iz Vač besedo Vevče, kar so čiatelji gotovo opazili. — Pri zadnjem naboru so bili potrjeni skoro vsi naši naborniki. Domači žalujejo, a fantu bi se lepo ne zdelo, če bi ostal »škarta«. V začetku vojne je šel Kokoljev z Gore celo prostovoljno nad Rusa. Bog naj čuva naše pogumne vojake, da se srečno povrnejo k domači družini!

Iz Zej na Krasu. Dragi »Domoljub«! Ker ti iz vseh krajev tako pridno pošiljajo vesti o svojih junakih, ki so že, ali pa so vsak čas pripravljeni odriniti na krvave poljane, dovoli, da ti tudi mi poročamo o svojih dragih. — Res, ponosni smo, da v naši tih, mali vasici, katere prebivalci tvorijo skupino 18 družin, živi tako zdravo in krepko ljudstvo, da je poslalo k vojakom 22 svojih sinov, izvzemši enega moža, ki so ga potem nazaj poslali radi slabih oči. Težko je bilo slovo od doma, toda misel, da gredo braniti milo domovino, jih je navduševala. V sredi vasi so še zapeli pesem v slavo: »Zdaj gremo, oh zdaj gremo, nazaj še pridemo...« s trdno zavestjo, da se še zdravi in veseli vrnejo. — Toda vojska zahteva svojih žrtev. Podleči ji je moral mladenič Gašper Zorman v starosti 26 let. Vsa vas žaluje za njim. Malo časa pred prvo mobilizacijo mu je oče izročil obširno posestvo in pokojnik je kazal, da bo dober gospodar. Razen njega ima njegov oče še dva sina, od katerih je eden odrinil v družbi Gašperja k vojakom,

drugi pa je kot kapucin v Sofiji. Tako je torej ostal oče popolnoma sam na svojem velikem posestvu. Nepozabljenemu pa bodi lahka tuja zemlja. Z našimi fanti je izginilo iz vasi vse veselje, kajti bili so vsi, z malo izjemo, dobri pevci, katerih petje se je razlegalo po vasi ter polnilo dušo s sladkimi čustvi. Sedaj pa imamo še enega fanta, ki šteje 50 let in enega, ki je komaj prekoračil sedemnajsto leto. Zelo jih bomo pogrešali pri delu, kajti vsaka družina ima toliko svojega polja, da je vedno primanjkovalo delavcev, dobivali smo jih iz drugih krajev. Kaj bo pa letos? Edina tolažba nam je, da so naše mladenke pridne in navajene dela; tako zremo mirno v bodočnost.

Iz Idrije. »Solate ne boste smeli na spomlad sejati, ona pospešuje kolero,« tako so begali nekateri ljudi, ki so potem vsi preplašeni povpraševali, koliko je na tem resnice, in kaj naj se mesto solate seje in kje seme dobi. Drugi so zopet tajili, da predolgo ne bo zelenjave. Solata je pač prvi spomladni sad, obče priljubljena in tudi bogato rodi. Par dni je bila taka zbežanost, da niso hoteli verjeti onim, ki so jim pravili, da je vse to izmišljeno. Lahko jim bodo verjeli, če povemo, kako se v drugih deželah v tem oziru godi. Na Štajerskem je celo vlada poslala svoje strokovne učitelje, da prirejajo shode, na katerih naj ljudstvo poučujejo, katera zgodnja zelišča najbolj kaže saditi. Priporočajo zelo solato, da bi ta škodovala ljudem, ali celo pospeševala kolero, noben strokovni učitelj ne trdi. Pač pa uče in ljudem kažejo, kako naj vsako ped zemlje porabijo za razne nasade. Po mestih se bodo ljudje kar trgali za sočivje in ker mesta veliko rabijo, a imajo malo zemlje za obdelovanje, naj se kmetovalci v obližju mest zelo potrudijo, da izkoristijo do skrajnosti svoja posestva. Natančno še popisujejo različno zemljo, na kateri uspeva ta nasad, na kateri hitreje in burneje raste to ali ono koristno zelišče. Torej brez skrbi sadé lahko naši ljudje solato in drugo, kar vedo, da jim bo na korist. Takim hujskačem pa naj pokažejo vrata. Nekateri imajo posebno veselje, si izmišljevati raznih stvari, s katerimi begajo in strašijo ljudi. V tako opasnih časih naj bi vsaj sedaj opustili take hujskarije, saj imajo ljudje drugih skrbi preveč. Tudi bi bilo tako postopanje kaznivo. — Naši rudarji so morali ta teden k orožju. Oproščeni so le oni, ki delajo v jami, ali so neobhodno potrebni za rudnik. Veliko pisarjev je moralo iz pisarn, kako jih bodo nadomestili, ni znano. Že sedaj so nekateri zelo vpreženi.

Iz Blok. Zdi se nam, da »pridelovanje novega petroleja« ne spada med »gospodarske vesti«. Poskušali smo i mi, pa smo prišli do zaključka, da je najbolj varno, da ostanemo pri starem petroleju, kakor ga dobivamo, naj bo že čist ali z vodo zmešan, še Bog, da ga bo kaj! Ampak drag je pa, kar se da. Značilno za naše razmere je dejstvo, da je soda precej postala dražja, kakor

hitro se je razneslo, da bodo »kuhali« petrolej. Popreje je bila 36, sedaj je 40 vinarjev. Ej, sedaj je vojska, kdo nam pa kaj more! — Izobraževalno društvo je priredilo igro »Palčke«, ki je privabila toliko ljudi v dvorano, da je bila nabasano polna. — V petek, dne 19. t. m. priredi »Hranilnica in posojilnica« v prostorih »Stare šole« predavanje z obširnimi zborom, na katerega se člani in članice prav toplo vabijo. — Mislili smo že, da bo konec zime, pa nam je burja zopet precej snega prinesla.

Škocijan pri Mokronogu. Kmetški zvezi se je s pomočjo posojilnice posrečilo, da si je pravočasno oskrbela galice; dva tisoč kilogramov jo je razdelila med svoje člane in somišljenike. Vsled pomanjkanja galice se je moralo pred vsem ozirati na tiste, ki so že od nekdanj člani Kmetške zveze. Kako prav je sedaj prišlo, kdor se je pravočasno prijavil za vstop v Kmetško zvezo. Pa so nekateri vpili: Kaj bo ta Kmetška zveza; galice, kolikor boš hotel, jo boš dobil. Marsikateri se je zdaj kesal, ker se je vsedel na ta lim. Ljudje, ne poslušajte tistih, ki vse samo obgodrnjajo, ne store pa ničesar v vašo korist! — Tudi pesno in deteljno seme je oskrbela Kmetška zveza; oddajala je zanesljivo seme po izredno nizki ceni, ker ne išče svojega dobička, ampak da le ljudem postreže. — Neko molitev priporočajo po pismih praznoverski ljudje. To molitev se mora razširjati in prepisati menda devetkrat, in potem se uresniči želja, kakršnokoli imaš. Posebno nadlegujejo s temi pismi žene, ki imajo može v vojski. Nikar ne verjemite, ampak v peč vrzite!

Komenda. Padlim vojakom je dosedaj zvonilo trem domačinom. V gališki zemlji leže: Jernej Kosirnik z Dobrove, Jernej Seršen iz Suhadola, oba oženjena; Jernej Zarnik z Brega, fant. Ranjenih je več, pa jih je tudi nekaj doslej še brez bojnih znamenj. Par ranjencev je stalno odpuščenih domov, veliko jih je potrjenih tudi izmed Orlov.

V Rovtah pri Logatcu je umrla 98-letna vžitkarica Marija Lukančič. Dasi je žena v svojem življenju mnogo hudega prestala, ji je vendar božja modrost odločila tako redko starost. Naj počiva v miru! — Iz ruskega ujetništva se je oglasil Franc Kogovšek, sin tukajšnjega cerkvenika Ivana Kogovška. Zelo so bili veseli njegovji domači, ker že delj časa niso dobili o njem nikake vesti.

Vrhnika. Iz ruskega ujetništva se je te dni oglasil Ivan Jurca, korporal 27. dom. pešpolka. Pismo je datirano z dne 13. decembra 1914. Omenjeni je bil navdušen član naših organizacij, kateri pa že od početka vojne ni nič pisal. Umevno je veselje domačih ob tej priliki, saj so ga že davno mnogi proglasili k mrtvim. — Toliko v tolažilo onim, kateri še žive v tem oziru v temni negotovosti.

Iz Št. Vidla nad Vinavo. Tudi od nas je odšlo mnogo mož in mladeničev

brant domovino. Čeravno jih težko pogrešamo, je vendar že dosti poljskega dela opravljenega. Ljudje z delom hito; pri tem jim pomaga lepo solnčno vreme. Tudi naš organist Bratuž je oblekel vojaško suktnjo. Vrli naši pevci sedaj pri nedeljski božji službi sami pojo, da ni tako tiho in nekam žalostno v cerkvi kot je bilo prvo nedeljo po odhodu organista. Od izobraževalnega društva in Orla je pri vojakihi mnogo članov.

Gospodarske vesti.

TRŽNI PREGLED.

Za časa vojske se je skoro trikrat toliko goveje živine prodalo, kakor navadno prejšnja leta. Večina prodane živine se je porabila za vojaške konzerve. Tovarna v Kiralhidu na Ogrskem je za časa vojske porabila 100.000 govedi, med njimi več kakor 10.000 bregjih krav. Samo januarja je bilo poklanih 1000 krav, ki so bile ravno pred teleženjem. Pri mnogih je še živo tele skočilo iz zaklane krave. — Če bodo kmetje na ta način delali, bo seveda še pri nas kmalo zmanjkalo živine. — 1 kg konzervnega mesa se proda vojaški oblasti za 6 K 50 v., torej je imela tovarna dosedaj skoro polovica dobička.

Cena volov in vse goveje živine je silno poskočila. Na domačih semnjih se plačujejo voli 1 K 50 v. do 1 K 60 v. za 1 kg žive teže. Toda to je šele začetek. Zdaj, ko je živine malo, bo šele šla cena naprej. Kmalu se bo plačevalo za 1 kg žive teže po 2 K in še več. Mnogi mesarji bodo morali prenehati sekati, ker živali ne bo mogoče dobiti. To bi pa ne bila taka nesreča, kakor bi kdo mislil. Isto vrednost, kakor 1 kg mesa za človeško hrano ima 4,5 kg posnetega mleka in 110 kg krompirja. Če računamo posneto mleko po 40 in krompir po 12 v. bi stala taka popolna enako vredna in okusna hrana 28 v. ko mesa in po 1 K 80 v. skoro ni mogoče dobiti. Na Dunaju so žene zahtevale znižanje prašičjih cen. Enkrat so napravile bodot in zahtevale, naj se meso in mast prašičev opusti, če kmetje, oziroma prekupci ne bodo s cenami odjenjali. Neizmerno veselje je zavladalo, ko so pri enem sejmu res šle cene za 60 v. pri 1 kg nazaj. To zmago slavje ni dolgo trajalo. Pri naslednjem sejmu so šle cene zopet naprej, ker blaga ni bilo. Cene bodo prav gotovo še rastle. Na Ogrskem je vlada zaplenila vse turšice. Več kakor polovico ovske koruze so ščitniki pozobali. Zdaj bo tega konen, žito se ne bo moglo več živati krmili. Kako se bo delala mast in od kod se bo dobila, je seveda drugo vprašanje. Od trave in pesnega perja prašiči ne bodo debeli postali. — Na Nemškem so priporočali, da bi določili najvišje cene za prašiče, da bi potem kmetje ne mogli dražje prodati. Vlada je izprevidila, da je to nemožno. Pred vojsko so bile sledeče cene: 100 kg ječmena 14 mark, zdaj 46 mark,

100 kg turšice 14 mark, zdaj 44 mark, 100 kg fižola 16 mark, zdaj 50 mark, 100 kg riževe moke 9 mark, zdaj 36 m. Turšica se je med tem zelo podražila. Staro koruzo prodajajo v Nemčiji po 51 mark, to je do 65 K našega denarja. Po tej ceni je ne bodo mogli kmetje več dajati prašičem. — Pri nas je bila koruza januarja še po 24 K; po 25 K se je v celih vagonih še prav lahko dobila. Zdaj je uradna najvišja cena za 100 kg suhe turšice še vedno 24 kron, ogrska vlada je pa plačevala januarja 27, marca 28, aprila bo menda 29 K. Trgovci pa zahtevajo zdaj 46 K. Še ta cena bo šla prav znatno naprej. Če bo ogrska vlada po teh cenah prodajala zaseženo turšico, bo samo pri tej kupčiji napravila 2 milijardi dobička. — Drugod je žita dosti. Prvi teden marca je bilo iz Amerike v Evropo na poti 117.000 vagonov pšenice in pšenične moke; 52.000 vagonov je gre samo na Angleško. Turšice je na poti 53.700 vagonov. Cena je padla, ker se je žetev v Argentini prav dobro obnesla. V Čikagi je veljalo 11. februarja 100 kg pšenice 28 K 92 v, turšice 15 K 62 v. Rusija je poskusila po sibirski železnici žito spraviti do morja, na ne gre, ker je vožnja predraga. Zdaj manjka kmetom denarja, ker je država sama v zadregi. Ko bo vojska nehala, bo cena žitu skoro za dve tretjini padla.

Tovarnarji so podražili tudi ceno špiritu za 10 K pri 100 l; kramarji bodo tem 10 K še precej primaknuli. Pravijo, da letos ni gališkega krompirja, iz katerega se je v prejšnjih letih največ špirita napravilo. Kar so drugod krompirja pridelali, so ga za ljudi in prašiče porabili. Turšica in vsako drugo žito je že tako predrago. Zdaj so se lotili sladkorja, seveda neobdavčenega. — Zganje pa le še podražijo. Kdor je tako nespameten, da denar na ta način proč meče, naj plača svojo zabavo.

Zelo drago se prodajajo zdaj po mestih navadni kmečki pridelki, katerih poprej ni nobeden poseben cenil, v draginji so pa dobri postali. Za 1 kg leče se plača v Pragi 1 K 60 v, za 1 kg fižola 1 K 20 h, za 1 kg graha 1 K, kisto zelje velja 28 v, krompir je v Trstu po 16 v, v Bregencu 20 v. Mleko na drobno je v avstrijskih mestih 1 l 24 do 30 v, v Dalmaciji 40 v. Najcenejši v celi Avstriji je v Ljubljani po 20 v. — Tudi jatca so v primeri z mesom in moko še zelo po ceni. Riž je nenavadno drag, ravno tako mlo. Kmetom bi najbolj kazalo, da se kolikor mogoče z mlekom in jatci prehranijo ter vse to doma porabijo.

V mestih naj bi se bolj lotili te hrane. Zdaj gredo naši izdelki po celem cesarstvu, doma pa reveži pomanjkanje trpijo. Mnoge mlekarne imajo veliko posnetega mleka na razpolago. Zakaj ne bi te izvrstne hrane porabili za prebivalstvo v mestih.

Italija je prepovedala izvoz vsake hrane in vseh krmil. Našteli so: prašiče, prekajeno meso, vse konzerve, kostanji, perutnina, laško olje, zabela, riže, sadje (pomaranče), seno, otrobi in

vsu krmila za živino. Manjka pa tudi zelo premoga. Zdaj zalagata Avstrijo in Nemčija Italijo s premogom. Kupčija gre na Laškem prav slabo. Samo pri svili so zgubili tovarnarji 40 milijonov lir, ker se svila ne more prodati.

Čebelarjem. Slovensko osrednje čebelarstvo v Ljubljani dobi takoj po velikonočnih praznikih neobdani sladkor za spomladno pitanje. Naročila sprejema navedeno društvo nepreključno do 6. aprila. Cena 100 kg 50 kron. Več kot 5 kg na panj se ne sme naročiti. — Razpošilja se le v vrečah po 100 in 50 kg.

Listek

Otrokova vojna pesem.

Jezus, dobri naš pastir,
daj, o daj nam ljubi mir,
ata vrni nam domu!
Oh, to bit bi vsak vesel,
ko bi roga glas zavel,
da vrnitev prišla je . . .!
Jezus, kmalu nas usliši,
daj spet ata naši hiši —
oh, to bo veselja dan!

Božja volja mora biti,
da se mcrajo boriti
za prelubo Avstrijo.
Marija, ti jih brani,
v hudem boju stoj na strani,
i od njih odganjaj smrt!
aruj našega cesarja,
Avstrijo in nje vladarja,
Mati bodi vsaki čas!

Ko bi star bil dvaset let,
rad, oh rad bi bil prištet
med junakov naših roj.
Z njimi bi se vojeval,
Avstrijo bi varoval,
vse bi zanjo dal, še kri.
Ker pa to mi ni mogoče,
molim pa molitve vroče
za prelubo Avstrijo.

Ljubi otročiči blagi,
če so nam očetje dragi,
vsi prosimo zdaj Boga.
Na kolena pokleknimo,
prav goreče ga prosimo:
»Vrni ata nam nazaj,
Ti pa domovino mlo
varuj pred sovražno silo,
stušaj in usliši nas!»

Fr. Klobčič.

Učence II. razreda ljudske šole

Sibirija.

To je tista dežela, katero smo poznali doslej samo po tem, da so pošiljali Rusi svoje politične in druge zločince tja za kazen. Zdaj pa nam je Sibirija znana po tem, da pošiljajo Rusi tja avstrijske ujetnike, med katerimi

se nahajajo tudi Slovenci kakor pričajo njih pisma, ki jih pošiljajo svojem.

Sibirija! Ze ta beseda sama pretrese nekam človeka. Iz povesti in časopisov poznamo to deželo kot domovino za kazen Rusom, ki so se pregrešili zoper državne postave. Ker je domovina za kazen, si jo predstavljamo tudi kot žalostno domovino, brez solnca in toplote, brez njiv in travnikov, brez gozdov in studencev — kot puščavo, kot zemljo, na kateri počiva božja kazen.

Toda temu ni tako. Poglejmo si to deželo, v kateri zdihujejo zdaj tudi naši bratje po svojih domovih, nekoliko bližje.

Sibirija je zelo velika; razprostira se čez celo severno Azijo, od Urala (mejno gorovje med Evropo in Azijo) pa tja do Velikega ali Tihega oceana. Trikrat tako velika je kot cela Evropa in dvajsetkrat tako kot Avstro-Ogrska. Od nas do skrajnega konca Sibirije računimo lahko 12.000 kilometrov ali 2400 ur hoda. Mož, ki bi prehodil vsak dan 8 ur, bi rabil od nas pa do vzhodne sibirske obali 300 dni. Zanimivo je tudi to, da leži Sibirija tako, da če imamo pri nas 9. uro zvečer, je v Sibiriji ura že 6 zjutraj. Iz te solčne poti vidimo, kako daleč je Sibirija od nas.

Naseljenost ljudstva pa ni v nobenem razmerju z velikostjo dežele. Saj cela ta ogromna dežela nima več nego 6 milijonov prebivalcev. Na dva kilometra pride en sam človek. Od prebivalcev jih je $4\frac{1}{2}$ milijonov Rusov, 30 tisoč Poljakov, 5000 Nemcev, drugo pa so Ostjaki, Tunguzi, Kirgezi, Mongoli, Jakuti, Kalmiki, Kitajci itd., torej samo azijsko ljudstvo. II katoliški veri se prišteva 33.000 sibirskih prebivalcev, katerim načeljuje škof Mohilew.

Na severu meji Sibirija na severno ledeno morje, na jugu pa leže visoke gore, katerih najvišje gorovje Altai meri nad 4500 m. Zahodna Sibirija je močvirnata ravnina, vzhodna pa enakolična goščava. Mogočne reke Ob, Jenisej, Lena (vse večje kot naša Donava) se stekajo v severno ledeno morje. Po teh rekah je plovba mogoča samo par mesecev v letu, ker ves drug čas so zamrznjene.

Pozimi je v Sibiriji zelo mrzlo, poleti pa razmeroma zelo toplo. V vzhodni Sibiriji pade pozimi termometer na 50 stopinj pod ničlo, po leti pa stopi do 35 stopinj nad ničlo. Ob pobočjih južnega azijskega gorovja, kjer se nahaja največ avstrijskih ujetnikov, je podnebje zelo zmerno. Vsled suhega ozračja pade v Sibiriji malo snega, ki skopni že meseca marca. Splošno pa velja sibirsko podnebje za zdravo.

Severni in zahodni del Sibirije sta nerodovitni pokrajini, tembolj rodoviten pa je južni del in južnovzhodni proti Kitajski. Sibirija pridelava precejšno množino žita, velikanska pa je njena živinoreja. Število sibirske koristne živine znaša deseti del živine celega sveta. Sibirija je tudi največja gozdnata dežela sveta. Zelo bogata je Sibirija tudi na dragocenih rudah. Zlato, srebro, svinec, železo in premog se dobiva v

nji v velikih množinah. Pridelek soli znaša veliko vrednost. Vsled sedanjih razmer pa ne pride niti stoti del sibirske prirodne bogatije do veljave. Vsled redke nastanitve ljudi so kraji v Sibiriji majhni. Ob sibirski železnici pa leže večja mesta Omsk, Tomsk, Krasnojarsk, Irkutsk, ki štejejo do 60.000 prebivalcev.

Taka je torej dežela, v kateri zdihuje sedaj mnogo Slovencev po svoji domovini. Veliko bodo imeli povedati ko se vrnejo. Da bi se le kmalu vsi zdravi!

Pisma iz Amerike.

I.

Ker je vsled vojne zaprta pot v Evropo vsem slovenskim ameriškimi listom, bo, upam, ustrezno marsikateremu Slovincu in Slovenki v stari domovini, da napišem — kakor vem in znam — nekaj novic iz tukajšnjih slovenskih delavskih krogov. Delavske razmere v Združenih državah, kjer živi in trpi na tisoče in tisoče Slovencev, so domalega še tako slabe, kakor so bile.

V Glencoe, O., traja delavski štrajk že več mesecev. Kaj se to pravi, bi najbolje povedali prizadeti delavci, ki morajo živeti v pomanjkanju, da se Bog usmili. Če se pičlemu zaslužku pridruži še druga delavska stiska, namreč draginja, potem je delavski stan smrtno zadet. Draginja se čisto nič ne ozira, če kdo dela ali ne, če kaj zasluži ali ne. Kapitalistom je seveda lahko, ko imajo polne mošnje srebra in zlata in so vsak dan belega kruha pijani. Vse drugače je pa z nami, ubogimi delavci, daleč od doma v daljni, brezčutni tujini. Temu ali onemu Slovincu utegne biti znano, da je v Detroitu, Mich. Fordova tvornica, ki plačuje svojim delavcem po pet dolarjev na dan. Pomisliti pa je, da ves Detroit ne gre in ne more v Fordovo tvornico. Fordovi petaki pa pri tej druginji toliko zaležejo, kakor če bi Jude metal v pekel. Od jutra do somraka stoje pred tvornicami gruče gladnih, brezposelnih delavskih beračev, ki prosijo za delo. Srečen tisti, ki ga dobi, vse ga blagruje. Kakor po tvornicah, tako je po premogovih jamah. Tako n. pr. se dela v premogovih jamah v Black Diamond, Wasl. na teden le po dva dni, eden pa ne obratuje že leto in dan. Dela ni mogoče dobiti, še dosti starih delavcev je brez dela. Upali smo, da bo po novem letu kaj boljše, ali naš up je šel po vodi. Tudi v Adamsonu, Okla, so delavske razmere skrajno slabe. Tamošnji premogovi jarki slabo obratujejo. V enem je lansko jesen podsulo 13 premogarjev, med njimi je bil tudi en Slovenec. Enake žalostne delavske razmere so tudi v Blocktonu, Ala. Tuda tam je na stotine slovenskih družin brez dela in zaslужka. Nesrečni ljudje!

Za vojsko, ki divja v Evropi, se vsi Slovenci, živeči v Ameriki, jako zani-

mamo. Želimo pa vam kakor tudi samim sebi, da bi kaj kmalu utihnili bojna tromba, da bi bilo kmalu konec prelivanja krvi in, da bi za Slovence v stari domovini napočili lepi, jasni dnevi.

Newjorška banka I. P. Morgan in Co. je posodila ruski vladi 25.000.000 dolarjev. Sodi se, da bo Rusija ta denar potrebovala za nakup provianta in drugih vojnih potrebščin, katere je ruska vlada zadnji čas tukaj naročila. Med drugim je naročila tudi 1 milijon podkev. Dotične tvornice delajo noč in dan.

Dne 7. januarja je ponesrečil v rudniku St. Michael, Pa., Matija Kočevar, doma iz Roba pri Velikih Laščah, kjer zapuščata starše, tri brate in dve sestri, tukaj pa ženo s tremi nedoraslimi otroci in enega brata. Anton Gorjanec, star 45 let, je umrl za jetiko; Jožef Ahec, star 25 let, za pljučnico; Ferdinand Kus, star 41 let, je ponesrečil v rudniku; Martin Perko, star 41 let, je ponesrečil na lovu s puško; Anton Rogančnik, star 46 let, je umrl za jetiko; Anton Kočevar, star 48 let, vzrok smrti: izkrvavljenje pljuč.

Svoje pismo končam s prisrčnim pozdravom vsem Slovincem, živčim v stari slovenski deželi! Z Bogom! I. P.

II.

Franc Avbelj piše: Piper Ala, Amerika. Kar se tiče tukajšnjih delavskih razmer naznanjam, da so prav slabe. Torej svarilo rojakom, da naj sedaj ne hodijo semkaj. V tem položaju se v Ameriki komaj toliko zasluži, da se preživi. Kar se pa tiče verskih stvari, naznanjam, da smo v tem oziru prav dobro preskrbljeni. Vsak mesec enkrat nas obišče č. g. župnik iz Blaiton Ala. Pozdrav!

III.

Neki drug rojak poroča svoji ženi sledeče: Draga žena! Namenil sem se Ti pisati v ljubi domači kraj in Ti sporočiti, kako se mi godi. Najprvo Ti sporočam, da sem Tvoje pismo prejel. Našlo me je prav pri dobrem zdravju in z veselim srcem sem je prebiral. Predno pa sem končal, sem postal žalosten. Rad bi k Vam prišel, pa mi ni mogoče, ker ne pustijo nobenega čez. Tukaj se je strašno slabo začelo odkar je vojska. Velika draginja je, zaslužek pa majhen. Delam samo po tri dni na teden. Še za hrano ne bom mogel zaslužiti, ako bo tako šlo. Kaj bo pa z Vami, dragi moj, ker Vam ne bo nobeden nič mogel pomagati v teh hudih časih! Po pravici Ti povem, da bi bil raje v vojski kakor tukaj. Tudi tukaj je podobno vojski. So Rusi, Srbi in Italijani tu. Z Rusi in Srbi se prav grdo gledamo. — Vas, v kateri smo, je podobna našemu Logatcu. Hiše so večinoma lesene.

Pisala si mi, da bi semkaj prišla. Oh, tega nikar! Še jaz komaj čakam, da bi se mogel rešiti te divje Amerike. Sem tu malo časa, pa se mi že zdi, da sem najmanj deset let. Odkar sem šel od doma, nisem več slišal zvona. ni-

sem bil pri sv. maši in ne sprejel svetih zakramentov. Oh, kako je meni dolgčas po sv. maši! Ko bi prej vedel, kako je, bi ne bil šel nikoli v Ameriko. Doma bi raje jedel enkrat na teden kakor tukaj vsak dan pečenko. Dobro me poznaš, da nisem mehkega srca, ampak nekaterikrat so solzne oči . . . (To pismo je hodilo iz Amerike sedem tednov.)

Slike in črtice z bojišč.

CXXXV.

Zahvala.

Ivan Mrak, nadtopničar 8. poljsko-topničarskega polka, nam je poslal naslednje pismo:

Dobil sem od višjega brigadnega poveljstva štirinajstdnevni dopust in se podal iz bojne črte v Karpatih v svojo milo domovino obiskat ne preveč srečno svojo družino.

Pa kaj vidim doma? Samo postarane može in žene, ki žalujejo za svojimi sinovi.

Vse bolj veselo se nam godi v vojski. Tam se nihče ne joka. Ne manjka nam pelja in raznih veseljakov, čeprav nam včasih želodec očita, da ne skrbimo dovolj za predpise, da bi ga zalozili s komisnim kruhom. Posebno kratek čas nam delajo topovi in strojne puške, ki regljajo svojo pesem kakor žabe ob deževnem vremenu. Da pa se nam večkrat zaspanec ne vsiljuje, pa smo dobili neke vrste malih živalic v taki množini, da so že marširale v »doppelrajen« po zmučenem životu. Malo sem se jih sicer otresel, toda pričakujem drugih.

Ko se danes peljem iz bele Ljubljane proti bojnemu polju, srčno pozdravljam tem potom vse znance in prijatelje iz Poljske doline. Posebno se zahvaljujem onemu sosedu, ki je stal ob strani ob boleznih moje žene in še sedaj opravlja dela usmiljenja. Naj mu povrne Bog, ker jaz mu sedaj ne morem. Kdor v sili pomaga, dvakrat pomaga!

CXXXVI.

Iz Rusko-Poljske v Bukovino.

Topničar Filip Skvarča iz Šebrelj na Goriškem, ki služi pri gorski havbični bateriji št. 2, polk 3., nam je poslal sledeči dopis:

Dragi mi »Domoljubovi« naročniki! Ker vem, da radi berete, kar je iz vojske pisanega, zato sem se namenil, da tudi jaz napišem par skromnih vrstic. Seveda kako učeno ne morem pisati, ker sem preprost kmečki fant, ampak tako po domače bom pa že malo povedal o tem, kar sem sam skušal. Ako je človeku smrt vedno za petami, si lažje tiste dogodke zapomni. Namenil sem se napisati, kako smo se imeli v prvih šestih mesecih vojske pri gorski havbični bateriji.

Moram reči, da smo imeli srečo, za kar gre čast in hvala Najvišjemu nad nami, ki nas je varoval tako, da

od nas ni nobeden ujet, ubita pa sta samo dva. Prvi je bil zadet dne 1. septembra Franc Kirbiš iz Spodnje Štajerske. Zadeti je bil v desno stran prsi in je čez tri dni umrl med vožnjo v bolnišnico. Takrat smo bili pred mestom Ojolu na Rusko-Poljskem. Drugi pa je padel rezervist Vindiš ravno tam. Bodi jima zemljica lahka!

Ranjeni so bili trije. Prvi je bil ranjen četovodja Lojavec dne 1. septembra. Ranjen je bil od šrapnela v levo nogo. Zda je že zdrav in opravlja svojo službo. Drugi je bil ranjen od šrapnela v levo ramo nek nemški kanonir. Tretji pa fenrih Fer. Oba sta bila ranjena dne 4. novembra v hudem boju pri Krakovem.

Dne 14. oktobra je umrl četovodja Seidl, zadet od srčne kapi. Bilo je takole: Zvečer smo spali kakor zimeraj pri topovih v izkopani in pokriti jami. Ko ravno dobro zaspimo, pa nas pokliče straža, da moramo vstati in streljati na sovražnika, ki namerava naskok na našo infanterijo. Hitro skočimo k topovom, da se pripravimo za streljanje. Seidnu smo klicali, da naj vstane, pa nismo dobili nič odgovora. Gremo v jamo in ga začnemo buditi, pa brez uspeha. Nato posvetim in vidim, da je Seidl v smrtne boju. Poklicali smo sanitejce in zdravnika, ki pa je rekel, da ni več pomoči zanj. Čez četrte ure je izdihnil svojo mlado dušo. Pokopan je na Rusko-Poljskem blizu mesta Vinjari. Naredil sem mu iz deske križ in nanj zapisal njegovo ime samo s svinčnikom, ker drugega nisem imel.

Človek si ne more niti predstavljati, kaj je vojska, ako sam ne čuti. Velikokrat sem bil v taki črti, da se od dima ruskega streljanja ni videlo niti pet korakov daleč. V takih slučajih smo se tiščali v izkopanih jamah kot jazbeci.

Prehodili in prevozili smo se veliko v tem vojnem času. Na Rusko-Poljskem smo bili do 25. novembra. Od tam smo prišli v Karpat. Prepeljali smo se eno postajo pred mesto Kameona, v kateri je bil Rus. V predmestju je imela ruska infanterija že izkopane rove, našim pa se je posrečilo jih prenesti. Zapodili smo jih v treh dneh 25 km po dolini proti gališki meji. V Kamenj so oropali Rusi vse prodajalne in gostilne. Tudi poštno nabiralnike so razdrli in en del mesta zažgali. Strašno je bilo pogledati opustošeno mesto. Dne 8. decembra smo šli iz te doline bolj na desno k mestu Okörmözu. Tudi tukaj so se morali Rusi po daljšem boju umakniti. Dne 6. januarja pa smo šli v Bukovino proti Kirlibabi. Na tej postojanki so bili Rusi dobro utrjeni in zato je divjal hud boj, v katerem je radi visokega snega posebno artiljerija hudo trpela.

Pri Kirlibabi sem zbolel vsled pretežkega vzdigovanja topov in municije. Zdravnik me je poslal v bolnišnico v Celovec, odkjer Vam pošiljam pozdrave.

CXXXVII.

Pismo iz Galicije.

Piše Alojz Podmiljšek od 17. pešpolka iz Kolovrata.

Dragi prijatelj! Velikokrat sem nameraval Ti kaj sporočiti o Galiciji. Galicija je res velika dežela, raste le pšenica, oves in pesa, posebno krompir. Dokler smo krompir imeli, je bilo dobro, sem ga kar dvakrat na dan kuhali; bili smo pa tudi vsi mesarji za prašičke in goske; en čas je bilo te živali dosti, pozneje, meseca oktobra, je bila dobra repa in štori od zelja. Omenim Ti pa tudi, da sem bil jaz že ujet od Rusov dne 31. avgusta, pa sreča mi je bila mila, da sem jim ušel; so toliko streljali na-me, pa me ni zadela nobena kroglja. Potem smo se umikali tri dni in tri noči. Dospeli smo blizu Grodeka, tam smo počivali in 7. septembra nas je oblegla prva huda slana; potem smo marširali na boj. Okrog 12. ure sem delil menažo v najhujšem ognju, podal sem nekemu tovarišu kos mesa, in ko ga je ravno hotel vzeti, ga je zadela kroglja v prsi, bil je takoj mrtev in poleg mene še veliko drugih tovarišev. Na praznik Malega Šmarna je bilo grozno; 12. septembra smo se zopet umaknili, ko smo pustili veliko število mrtvih, še več pa ranjenih. Potem smo pa marširali noč in dan, v dežju in blatu; prenočevali smo na cesti v blatu ali na njivi ali v cerkvi, tudi na pokopališču sem prenočeval, pa me ni bilo nič strah, ker je bila smrt vedno pred nogami. Ko smo začeli nazaj za Rusi marširati, smo prišli dne 11. oktobra zopet v ogenj; 22. oktobra so mi granate razbile kuhinjo in moral sem tudi jaz v ognjeno črto. Na praznik Vseh svetnikov smo bili zvečer v strelnih jarkih kakih 500 korakov daleč od sovražnika. Začeli smo rožni venec skupno moliti, pa prihajali so čimdalje hujši pozdravi od Rusov in smo morali rožni venec pustiti in začeti streljati, in streljali smo celo noč, in ko je napačil dan, zaslišimo poveljnika: »Bajonet auf, hura!« Spogledali smo se in tudi mi ponovimo besedo »hura!« in z veliko korajžo planemo; ko smo prišli za deset korakov skupaj, je bilo grozno klanje in oblegali smo sovražnika. Ko sem se ozrl okrog sebe, sem videl skoro vse na tleh in slišal klice na pomoč; potem smo se podali naprej še za tisoč metrov. 3. novembra sem dobil zopet kuhinjo; bil sem že štiri menaže izgotovil, peto menažo sem pričel izgotavljati, ko so nas zopet začele pozdravljati granate. 7. novembra sem bil ranjen od granate; poleg mene je bilo več mrtvih in ranjenih. Potem sem prišel v bolnišnico, sedaj sem že peti teden v bolnišnici in se mi dobro godi, samo hrana je tenka, ozka in kratka. Mislim, da grem kmalu nazaj na bojno polje. Koncem januarja, mislim, bo odločilna bitka; gorje tistim, ki se je bodo udeležili. — Srčni pozdrav vsem, Smrkolovemu Jožetu pa povej, da naj počaka z ženitvijo, da jaz domov pridem. — Ostanem Tvoj zvesti prijatelj Alojz Podmiljšak.

Za naše gospodinjje.

Vrt. Bliža se čas dela na vrtu in na polju. Se nikdar ni gledal svet s takim pričakovanjem na delo kmetijske gospodinjje kakor letos, ko je odvisen od dela njenih pridnih rok, od premisleka njene umne glave, blagor dežele in države. Letos se mora boriti vsaka gospodinja z nenavadnimi težavami. Mestno gospodinjjo tare skrb, kje bo dobila, kmetijsko gospodinjjo, kako bo delala, kako zmogovala delo? Nadomestiti je treba gospodarja in hlapce, s šibkimi močmi je treba lotiti se težkega dela obdelovanja. Trudna je duša skrbi, noga od hoje, srce je polno žalosti. Ali gospodinja na kmetih, vidi, da je odvisna od tvojega dela tvoja in drugih bodočnost. Kje bo kruh za tisočere, če opeša tvoja roka? Bodi gospodinja kakor žena sv. pisma, ki je napolnila s sadom svojega dela kaščo in hram, bodi steber, ki podpira letos vse ogle hiše.

Kaj naj sadimo letos z ozirom na zdravje? — Zdaj bo vpilo vse vprek: Sadite krompirja, dosti krompirja! Pa letos moramo uvaževati, da ne bo mesa, krompir je dobra jed, če je poleg nje še kaj drugega, o samem krompirju ne ostaneš dolgo zdrav. Sočivje je, ki nam nadomesti lahko meso, sočivje in žita. Treba je imeti vedno v mislih, da ne bo mesa, da bo treba varovati za pleme kar bo ostalo mlade živine. K sočivju prištevamo fižol, grah in lečo.

Vsaka gospodinja naj gleda, da si zasadi letos ob hiši in na vrtu čebule, česna, drobnjaka, paradiža, solnčnic. Vse to varuje bolezní. Naj bo čebule in česna toliko, da bo vžil lahko vsak v hiši vse poletje teh dišav. Česnove stroke so nam svetovjali stari, in svetuje zdaj švicarski župnik Günzle, da jih nosimo v žepu, za vratom ali v ustih, kadar pride nalezljiva bolezen. Paradiž res, da ne dozori povsod. Ali njegovo listje vleče bolezen nase, na Laškem obesijo cele vence listja po hišah, kjer razsaja kužna bolezen. Zrel paradižev sad upliva i zborna na zdravje ledvic in jeter, naj bi ne bilo hiše brez tega lepega sadu.

Grah se uvažuje in sadi pri nas vse premalo, marsikateri gospodar ne pusti gospodinjji rad koščeka nove ali vrta za to pregošpodarsko rastlino. To je napačna misel. Grah je zelo važna hranilna rastlina, uživanje graha krepi kosti, pospeši rast in moč života. Na Nemškem je grah jako cenjena jed, grahova moka se porabi za okusne juhe in jajčne jedi, tudi žranci se skubajo lahko iz grahove moke.

Vidrova tovarna na Češkem je uvedla zdaj tudi pri nas grahovo moko in grahove juhine konzerve, ki nam dajo jako tečne in hitro pripravljene okusne jedi. Letos je zmanjkalo že poleti posušenega graha, ker ga ni prišlo od drugod in se je neki porabil za vojake. Pa tudi druga leta ne pride kdove kaj graha na domači trg, namesto da bi uvažali taka sočivja, bi jih lahko izvažali, ako bi bilo kaj smisli za to.

Saj je grah dražji od fižola. Sladki grah (Zukererbse) se vidi le redkoma na trgu. Pa ravno ta grah je prava poslaščica, posušeni stroki dajejo juham in riževim jedem dober okus in lepo barvo. Posuši se v pečici, da je luščina rujavkasta. Graha je več vrst — pa ne more se trditi, da bi prihajale na ljubljanski trg ravno najboljše vrste. Letos bi bilo treba posebno dosti graha za juho, ker ne bo mesa.

Leča je drugi pastork, ki se seje še malokje in je vendar velike redilne vrednosti, lečna ali grahova juha odtehta vsako slabo govejo juho in nam nadomestuje lahko meso. Leča vpliva tudi dobro na zdravje, zlatenični in vodenični naj uživajo večkrat lečno juho. Leča pride precej draga. Zakaj se je torej ustavilo pridelovanje leče? Po izbruhu vojske ni bilo dobiti po prodajalnih leče, iskal jo je marsikdo. Naj bi vendar poskusili zopet pridelati lečo doma, krožnik leče je trikrat toliko vreden kakor lonec krompirja. Redilni prašek Ervalenta, ki je bil pred leti zelo na glasu, je bil sestavljen iz dveh delov lečine in enega dela ječmenove moke, poleg potrebne množine soli.

Peček je mlajšemu rodu popolnoma neznan, stari ljudje so ga še uživali namesto graha ali fižola. Žgal se je tudi namesto bobove kave. Peček ne zahteva nobenih sitnosti pri pridelovanju, zadovoljuje se z revno zemljo, v zahvalo nasiti in okrepi človeka.

Zelena naredi debele korenine, če se vseje v zaboje in presadi sadike na vrt. Dolge korenine pristrži malo pri presajanju in odstriži nekoliko listja. Tako dela star vrtnar in se pohvali, da se mu ne spridi nobena rastlina in naredi kratko rasti, a močne korenine. Na gredo, kjer je rastla prvo leto zelena, sadi omenjeni vrtnar drugo leto por, po sajenju pognoji malo z razredčeno gnojnico. — Zelena je jako zdrava jed, ki je pri nas premalo v navadi, kuhana kot juha, pripravljena za salato, povsod je blagodejna, mesna in krompirjeva juha skoraj ne sme biti brez zelene, v pacah in polivkah, povsod je na mestu.

Rdeče drevesne uši se znajdejo hitro na kraju, kjer si odcepil vejo, da srkajo sok. Vsled tega se ne more zarasti hitro rana, treba je ostrgati skorjo, zamazati s smolo in pritisniti na smolo papir.

Gosenice se rešiti zdat. To je posel za dečke. Radi plezajo in pretaknejo vse, ne bo jim težko orediti drevje in grmovje škodljive zalege golazni.

Koliko gnoja potrebuje sadno drevo? — Kolikor je večje drevo, toliko več, meri po obsegu, kako daleč sežejo veje. Ako sezajo veje 1qm. na široko, je treba drevesu vsako leto 79 gr. kalisai-petra, 30 gr. tomaževe žilindre, 40 gr. 40% kalijeve soli, 5 gr. fosforjeve kislne in 15 gr. kalija. Snovi, ki so lahko razstopljive kakor solitar, se gnoje lahko pomladi in poleti, druge pozimi in v jeseni.

Triam usaja gnojenje s kompostom, mastnim govejim gnojem, lesnim

pepelom. Ako ne zadostuje to gnojenje, je treba trtam še superfosfata in 40% kalijeve soli. Mrzla tla so največkrat vzrok, da ne rodi trta; kjer je prst težka in vlažna, jo je treba podgnojiti dobro s pepelom. Gnojenje z dušcem je treba popolniti poleti še z gnojenjem kalisai-petrom. Na vsak qm. zemlje se računí 10 gr. gnoja, vsake vrste posebej.

Roženo piljenje za gnoj zalij z gnojnico ali z deževnico in pusti da pokipi, kar traja približno 6 tednov, v toplem vremenu kipi hitreje nego v mrzlem, zmešaj večkrat. Ko je počnela voda, je godna za gnojenje. Za lonce je dovolj, da pobarva gnojnica vodo za zalivanje, za vrt in njivo vzemi pol rožene gnojnice in pol navadne vode.

Ker ne bo mesa, naj nasadi vsaka gospodinja kolikor mogoče perutnine, seveda je to letos težje ker ni zrnja, pa pomladi si poišče žival že sama neka hrane, zrastle bo tudi zelenjava.

Koprive so že za živati, ko so za prst od tal. Za ljudi je juha ali špinača iz kopriv, za perutnino jo sesekljaj in opari in primešaj malo krompirja ali oblodi.

Motovilec ni zdrav, dokler ga ne obsijalo solnce. Bolje je, da ga skuha kakor da uživaš sirovega. Regrat ni za vsak zob, pa je jako zdrava jed. Kdor ga ne more surovega ali nima olja, naj ga pa skuha in pripravi kakor špinačo, ali naredi regratovo juho s krompirjem. Za juho ga opari in zreži, zalij z vodo in kuhaj pol ure, potem denj vanj surovega, olupljenega krompirja, zabeji in kuhaj dokler ne razpade krompir. V juho nareži malo česna. Vsakemu ne ugaja ker je nekoliko grenko.

Reja perutnine na veitko je gotova stvar, ki se izplača, dasi ne gre brez stroškov. Kdor ne vaga, nima blaga. Za uspešno rejo perutnine je potrebno znanje in potrpljenje, prostor in hrana, in ko je vse to, je treba gledati na dobro pleme. Za čuditi se je, kake zanikrne živali prinašajo nekatere kmetice na trg. Dobe se ogoljene mršave kokoši suha piščeta, ki imajo duh, da ni niti juha za uživanje. Za lepši žival se dobi lepši denar. Tista kokoš, ki je živel od mlilsti in ni dobila niti zrna, ne bo prinesla dosti denarja, debela, lepa kokoš pride zdaj na 3—4 K in če je posebej vrste, prinese še več. Reja puranov in gosí ni v vsakem kraju v navadi lep, debel puran, goska ali raca, to vrže gospodinjji lepe kronice. Krasen je pogled na dvorišče, kjer se šopiri različne vrste perutnina in slavi umno in pridno gospodinjjo, ki ni v zadregi za denar in ne za živež. Povsod po svetu povzdigujejo rejo perutnine, silno drago plačujejo lepe plemenske živali in jajca za nasad. Naj bi izginile tudi po naših vaseh vse zanikrne vrste in naj pričala lepa perutnina o blagostanju sleherne hiše.

Da uspeva perutnina, mora imeti posebno pozimi živež kakor ga potrebuje njena narava. Vse vrste kuretine ljubí meso. Zato ležejo kokoši na kme-

tih toliko jajec pomladi in poleti, ker dobe takrat gosnice, žuželke in drugo. Ako pa misli zdaj perutinar: meso bom dajal, pa bo vse v redu, se moti zopet, kuhano meso nima sestav kakor kali, natron, železo, mangran in druge snovi, katere dobi perutnina v živih gosnicah in žuželkah. Zato so šle vse poskušnje velikih perutinarjev za tem, da bi sestavili hranivo, ki bi nadomeščalo kuretini živo hrano. Američani prinašajo piščetam kmalu ko si izležejo žuželke, po velikih perutninar-skih zavodih goje črve v hrano piščetom, ki rastejo res hitro po taki hrani. Na kmetih pač ni treba poleti umetnin rediti, če sme brskati perutnina koder je za njo, bo ugovarjala hitro gospodinja, ali več ljudi ve več, gospodinja naj si nabavi perutninski list in premisli in poskuša. Posebno važnost je treba polagati na plemo, tu ni, da bi štedila z grošem, pa tudi ni treba kupovati plemena, ki so vajena drugega podnebja in hrane, ako ne veš kako se hodi okoli njih: Plemo je treba večkrat menjati, izkušnja uči, da se pokvari, če ne pride nova kri, kakor niso kaj prida otroci iz zakonov sorodnikov. Plemensko žival in jajca za nasad pa kupuj samo od znane firme ali osebe, koliko je prevar ko pridejo od daleč naročena draga jajca in ni iz njih naposled drugega kakor smrdljivi žlopotak. — Jajca za nasad pobiraj večkrat na dan, da jim ne škodi mraz v hlevu in spravi jih na mehkem, ne na premrzlem prostoru. Kdor odpošlje jajca za na sad, mora biti prepričan, da so od valjane krepke kokoši, jajce ne sme biti staro več kakor 14 dni in ne manj kakor osem. Za razpošiljanje so pripravni leseni zabojčki z obitimi ogli, notri ima vsako jajce svoj predel in mehko podlogo tenkega obličja, ki mora zadelati jajce tako, da se ne premika in trese.

Piščeta, ki so se izlegla svečana, krmí prve dni z rižem na mleku, stolčenimi kostmi, kravjim sirom, repno cimo in drugim zelenjem, pozneje jim daj ajdove ali koruzne z mlekom poparjene vode, ob tem zrastejo hitro.

V poduk za vojskin čas.

Kako se dobi dopust? V uvodnem članku zadnje številke smo govorili o dopustih za črnovojnike. Za dopust lahko prosi najprej vojak sam pri svojem vojaškem poveljstvu. To se zgodi ustmeno, da se vojak-prosilec javi k raportu. Lahko pa prosijo za dopust tudi domači potom okr. glavarstva in sicer pismeno. Okrajno glavarstvo ne rešuje prošnje, temveč jih dostavlja vojakovim poveljstvom. Tukaj podajamo obrazec za prošnjo, kakršno naj naredijo domači, seveda s potrebno spremembo:

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo!

Moj sin (oziroma mož, viničar, hlapec, delavec), N. N. služi sedaj v Ljubljani . . . (treba je navesti natančen na-

slov onega, za katerega se prosi). Ker ga neobhodno potrebujem za delo na polju, prosim, da mu njegovo poveljstvo da dopust, če le mogoče od 15. do 29. marca t. l.

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo prosim, da prošnjo blagovoljno predloži pristojnemu vojaškemu poveljstvu.

Kraj, datum, podpis.

Kako se dobi oprostitev? Samostojni poljedelci (torej samo posestniki) zamorejo dobiti časovno omejeno oprostitev od črnovojniške službe. Prošnje se smejo vlagati samo pri okrajnem glavarstvu. Vloži lahko prošnjo vojak sam, ali pa njegovi domači. Za take prošnje podajamo obrazec, seveda morajo prošnji obrazec primerno spremeniti. Vsak naj skuša v prošnji navesti vse vzroke, ki govorijo za oprostitev, toda samo resnične! Naš obrazec je narejen za slučaj, da je žena boleha, da je 6 mladoletnih otrok, da ni moškega pri hiši itd. Glasi se:

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo!

— Moj mož, N. N. . . . (natančen naslov) služi sedaj v Prosim, da se ga za ves čas oprosti vojaške službe in sicer iz naslednjih vzrokov:

1. Posestvo je veliko 60 oralov, in sicer: 4 orale vinograda, 24 oralov njiv, 16 oralov travnikov, 8 oralov sadonosnika, ostalo gozd in pašnik.

2. Sem vsled zadnjega poroda trajno boleha ter niti v gospodinjstvu ne morem opravljati težjih del, kamoli na polju in v vinogradu.

3. Imam 6 otrok, katerih najstarejši je 10 let, ki mi torej pri delu ne morejo pomagati.

4. Nimamo ne hlapca pri hiši, ne drugega moškega, ki bi nam pomagal delati. Hlapec je moral tudi k vojakom.

5. Ako se vinogradi in njiva ne obljajo, nas zadene velika gospodarska škoda.

Prosim, da se navedeni vzroki smatrajo kot posebnega uvaževanja vredni in se mojemu možu dovoli daljša oprostitev.

Podpis in natančen naslov onega, ki prosi.

Prošnje za ugodnosti pri žitu. Vsakdo, ki je prizadet po zapori žita in moke, sme prositi za razne ugodnosti. N. pr.: Ako imaš teleta, praseta, prašiče za pitati in perutnino, a nimaš dovolj »zadnjega žita«, napravi dobro utemeljeno prošnjo, da se ti dovoli, dajati živini tudi drugo žito (koruzo, oves itd.) ter slabšo moko. Za težke konje se dovoli tudi več kot 3 kg ovsu, a zato se mora prositi. Priporočamo torej, da se v potrebnih slučajih napravijo prošnje, katere se potom občinskega urada pošljejo na okrajno glavarstvo. Prošnje se sploh lahko napravijo za vse. Uradno smo izvedeli, da lahko občine za več posestnikov skupaj napravijo prošnje za uporabo žita in moke za vzdrževanje perutnine in druge živine. Seveda se mora v tej skupni prošnji za vsakega posebej navesti vse, kar želi in koliko živine ima, kateri bi rad pokladal žito. Povdarjamo, da se žito in moka brez oblastvenega dovoljenja ne sme pokladati živini.

Vprašanja in odgovori.

I. B. v Z. Odlikovanci z zlato hrabrostno svetinjo dobivajo do njih smrti mesečno po 30 K, oni s srebrno prvega razreda po 15 K, oni s srebrno drugega razreda pa po 7 K 50 vin.

I. Z., Črni potok. 1. Prodaja konj se razglasi po časopisih. Dozdej še ni bila razglášena, zato tudi »Domoljub« ni mogel naznaniti. Kadar bo, se bo povedalo. 2. Radi krompirja preberite natančno dotični članek in bodele dobili pojasnilo. 3. Radi petroleja smo v zadnji številki med raznimi novicami »Potreba je iznajdljiva« pojasnili zadevo in tudi v današnji številki prinašamo zopet eno tako pojasnilo.

T. K., Stari trg. Če je Vaš sin v bolnišnici in bi tamkaj umrl, Vas bo bolnišnično vodstvo brezdvombeno obvestilo o smrti.

M. S., Z. Preberite uvodni članek v zadnji številki in videli bodele, da so gg. poslanci storili, kar je bilo v tej zadevi le mogoče.

A. T. P. G. Se nahaja v Kranju.

J. P., Studenc. Kupčija z živino je prota.

Vprašanje zaradi kosti je silno zanimivo. Do sled ne vemo za drug način, da bi se spravile kosti, kakor da se jih posoli in obesi v dim ali posoli in obesi v zrak, dim pa je bolj gvišen. Posušena kost se seseče in kuha, dá prav okusno juho; navadno se kuha na taki juhi jecmen, šara ali repa in ajdova kaša, letos se bo poskusilo tudi kaj drugega. Zdrobljene sveže ali stolčene in posušene kosti so dobra prikrma kuretini. — Golaš se dá sterilizirati. Ali treba Vam je zato priprav, ki stanejo dosti. Weckov aparat je izboren. Imajo ga v Ljubljani pri Kolmanu in pri Načy. Kako se kuha, je že pisala naša gospodinja in je tudi posodam pridejano pojasnilo — ali kdor ni vajen tega dela, se mu pokvari lahko kaj. V tovarnah, kjer delajo na veliko, je to pač lažje, ker imajo vse priprave in izurjene moči.

J. Č., Potok. Obrnite se potom dopisnice, ki jo dobite za ta namen pri poštnem uradu, na poizvedovalni urad na Dunaju.

J. G., Breže. Pišite na Rdeči križ na Dunaj in pošljite tja tudi zadnji naslov, ki Vam ga je poslal iz Francije. Nas bi zanimala pisma, ki jih je poslal ženi. Ako nam jih morete poslati, bi Vam bili zelo hvaležni. Po uporabi jih bodeimo vrnil.

F. K., Češnjice. Pesmice in uganke ne moremo porabiti. Kakor poročamo v današnjem listu je Miklić ujet v Rusiji. Le priden ostani, ti 12letni deček!

J. K., Muracsány. Bolezni na očeh je večinoma kriva opešana kri. Otrok mora imeti suho in zračno stanovanje, dobro hrano in čedno posteljo. Praprotina strelja za posteljo izvleče vse bolezni iz otročjega telesa. Materino dušico poznat? (Divji times.) Prevrejte par pesti in kopljite otroka vsak dan v mlačni vodi, na kateri se je kuhala materina dušica. Namočite rožmarina v žganju in mazite s tem vsako jutro in večer otroku čelo in zatilnik in nože do kolen. Oči izpirajte rahloma s komličnim ali z jancevim mlačnim čajem. Ne more se svetovati, če se ne vidi oči. Ako je kaj hudega, pojdite k zdravniku, dokler je še čas; ravno pri očeh je pacarenje nevarno. Kisle in slane jedi niso za otroka. Dajte mu vsak dan žlico medu.

J. K., Muracsány. Bolezni na očeh je večinoma kriva opešana kri. Otrok mora imeti suho in zračno stanovanje, dobro hrano in čedno posteljo. Praprotina strelja za posteljo izvleče vse bolezni iz otročjega telesa. Materino dušico poznat? (Divji times.) Prevrejte par pesti in kopljite otroka vsak dan v mlačni vodi, na kateri se je kuhala materina dušica. Namočite rožmarina v žganju in mazite s tem vsako jutro in večer otroku čelo in zatilnik in nože do kolen. Oči izpirajte rahloma s komličnim ali z jancevim mlačnim čajem. Ne more se svetovati, če se ne vidi oči. Ako je kaj hudega, pojdite k zdravniku, dokler je še čas; ravno pri očeh je pacarenje nevarno. Kisle in slane jedi niso za otroka. Dajte mu vsak dan žlico medu.

Tedenska pratika.

19. suša.

Sv. Jožef, rednik Kristusov in zaščitnik cele katoliške Cerkve, deželni varuh na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem, Tirolskem in Predariskem. Sv. Jožef je bil iz kraljevskega, a takrat obubožnega in pozabljenega rodu Davidovega in se je pečal s tesarskim rokodelstvom. Kot najbližji sorodnik prečiste Device Marije (stric) moral jo je po judovski postavi snubiti, da se ohrani rodbinsko premoženje in se ne izgubi v tuje roke. S tem je postal varuh in rednik našega Odrašenika. Njegovo čečenje se je razširilo posebno od časa sv. Terezije (v 16. stoletju), ki ga je iskreno častila ter se mu priporočala v vseh težavnih zadevah svojega življenja. V tistem času se je slovesno povsod obhajal njegov praznik, zdaj pa v deželah, kjer ni deželni patron, se obhaja njegov častiti spomin kot polpraznik. Od leta 1870. se časti kot patron cele katoliške Cerkve in praznik njegovoga

varstva se od leta 1913. obhaja 3. nedeljo po Veliki noči.

Solnce: v. 6 u. 9 m. — z. 6. u. 8 m.
Luna: v. 7. u. 1 m. — z. 10. u. 33 m.
20. sušca.

1. **Sv. Feliks** in njegova sestra sv. **Regula** sta razširjala v Švici v okoličnem mestu Curiha sv. vero. Cesar Maksimijan ju je pustil leta 303. umoriti. V Curihu je sezidana veličastna cerkev njima na čast.

2. **Sv. Evgenij**, muč.
Solnce: v. 6. u. 7 m. — z. 6. u. 10 m.
Luna: v. 7. u. 24 m. — z. 11. u. 41 m.

21. sušca.

1. **Sv. Benedikt**, opat, ustanovitelj slovečega in zelo razširjenega benediktinskega reda, ki ga je ustanovil leta 529 na gori Kasinu 590 metrov visoko. Svojim menihom je predpisal mojstrska pravila v 73 poglavjih, po katerih so morali zmerno živeti v neprestanem delu in zatajevanju samega sebe. Njegovi samostani so bili semenišča žive vere in iskrene pobožnosti, cepilnice plemenitih umetnosti in vzvišenih znanosti. Sv. Benedikt se je odlikoval s preroškim duhom in z neštevilnimi čudeži. Umril je leta 543.

2. **Sv. Serapijon**.
Solnce: v. 6. u. 5 m. — z. 6. u. 11 m.
Luna: v. 7. u. 51 m. — z. — u. — m.

22. sušca.

1. **Sv. Beavenut**, škof.
2. **Sv. Bazilij**, mučenec.
Solnce: v. 6. u. 3 m. — z. 6. u. 13 m.
Luna: v. 8. u. 29 m. — z. — u. 46 m.

23. sušca.

1. **Sv. Viktorijan**, mučenec.
2. **Sv. Miklavž F.**, mučenec.
3. **Sv. Foribij**, nadškof v Limi.
4. **Sv. Liberat**, zdravnik.
5. **Sv. Prokul**, škof v Veroni.
Solnce: v. 6. u. 1 m. — z. 6. u. 14 m.
Luna: v. 9. u. 16 m. — z. 1 u. 44 m.

24. sušca.

1. **Sv. Gabrijel**, nadangel, ki je prečisti Devici Mariji naznanil, da je ona izvoljena mati Odrješnika sveta.

2. **Sv. Epigmenij**, mučenec.
3. **Sv. Berta** (staronemško ime, pomeni: vzvišena. Ruski: Olga), opatica in mučenica v francoskem mestu Avenay blizu Remeša v 7. stoletju; je bila plemenitega rodu in izprva omožena s sv. Gumbertom, s katerim sta se prostovoljno ločila in Berta je šla v samostan. Proti koncu 7. stoletja so jo umorili njeni pastorki (nelastni otroci).
Solnce: v. 5. u. 59 m. — z. 6. u. 16 m.
Luna: v. 10. u. 13 m. — z. 2. u. 34 m.

25. sušca.

Oznanjenje Marije Device ali včlovečenje Gospodovo. Skrivnost Kristusovega včlovečenja je določil že cerkveni zbor v Niceji leta 325. v simbolu: Filius Dei descendit de coelis et incarnatus est homo factus est = Sin božji stopi iz nebes in se je včlovečil in človek postal. Ob koncu svete maše se moli evangelij sv. Janeza, in pri besedah, s katerimi se naznanja Kristusovo včlovečenje, duhovnik vselej poklekne. Te skrivnosti se spominjamo trikrat na dan, kadar molimo angelsko čiščenje in zvon nas vabi k molitvi, in tako se ta skrivnost obhaja pravzaprav celo leto in vsak dan. Sv. Avguštin trdi, da je bil Kristus 25. sušca sploščel, pa da je tudi tega dne na sv. križu umrl.

Solnce: v. 5. u. 57 m. — z. 6. u. 17 m.
Luna: v. 11. u. 21 m. — z. 3. u. 15 m.

Pogrešajo se sledeči vojaki:

Alojzij Arko, pešec 17. pešpolka, 5. stot. Udeležil se je bojev meseca decembra v Galiciji. Komur je kaj znano o njem, se prosi, da to sporoči njegovemu očetu Alojziju Arko, posestniku v Otavah pri Ribnici.

France Levstik, pešec 27. pešpolka, 2. stotnije. Komur je kaj znano, naj sporoči njegovemu očetu Janezu Levstiku, posestniku v Bukovci pri Ribnici.

Alojzij Reich, pešec 17. pešpolka, 3. stotnije. Pogreša se že od septembra meseca leta 1914. Naslov na: Marija Reich, Velika Mlaka 125, p. Ribnica.

Franc Rupnik, pešpolk št. 27, 13. kompanija, vojna pošta št. 47. Pojasnilo na: Anton Rupnik, Dobrova pri Ljubljani.

Valentin Obrekar, 8. lovski bataljon, 2. komp., vojna pošta št. 32. Pojasnilo na: Janez Obrekar, Dol. Tribuša št. 40, pošta Slap ob Idriji.

Alojzij Gregorčič iz Drežnice na Goriškem, ki služi pri 27. deželnohrab. pešpolku, 1. marškomp., vojna pošta št. 48. Pojasnilo na: Družina Gregorčič, Koseč št. 17, pošta Drežnica na Goriškem.

Franc Zidar, korporal 27. dom. pešpolka, 6. komp., 6. armadno poveljstvo, voj. pošta št. 305 (najprvo), zdaj pa št. 307. Pojasnilo na: Ana Zidar, Tihoboj št. 28, pošta Sv. Križ pri Litiji.

Franc Kocjan, domob. pešpolk št. 26, 8. komp., vojna pošta št. 48. Pojasnilo na: Francšek Kocjan, Preseka, pošta Mozirje na Spodnjem Štajerskem.

Vsak išaj Naglušost

Sumenje v ušesih, tečenje iz ušes, katar v ušesih, ne priručno gluhost zdravi naglo in sigurno balsam. kosm. ušesno olje

Ofikon
Čudoviti uspehi. Vsak dan zahvalnice. Cena K 3.—
Edina zaloga

M. VETTER, Dunaj III, Kúbeckgasse 15.
M. Vetter, Wien III, Kúbeckg. 15. 193

500 K Vam plačam ako vaših kurjih oči, bračavo in trde kože tekem 3 dni bolečin ne odpravi moj uničevalec koronin RIA-balsam. Cena lonku z javstvenim pismom 1 K 3 lončki 2-60 K.
Kemény, Kaschau (Kassa) I.
Poštni predal 12 12 Ogrsko.

Kupujte v Katoliški Bukvarni!

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.
Dunaj, 13. marca. 6. 34. 7. 68. 4.
Trst, 10. marca. 58. 7. 32. 26. 16.

Pereče vprašanje

tvori pri sedanjem nestanovitnem vremenu varstvo telesa proti škodljivim vplivom prehlajenja. Ako nastopi tišanje in prsib, kratka sapa, bojenje v ramah, bolečine v prsih itd., ni dobro čakati, da se bolezen še bolj razvije in prisili človeka, da gre v posteljo, temveč je takoj uporabiti Fellerjev staropreizkušeni fluid iz rastlinskih esenc z znamko „Elza-fluid“. To sredstvo olaša bolečine, razkrajja, olaša odvajanje in je posebno priporočljivo tudi pri revmatičnih in protinskih bolečinah. Lekarinar E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 16 Hrvatska pošlje 12 steklenic za samo 6 kron poštnine prosto in se zajedno lahko naroči tudi Fellerjeve rabarbara-kroglice z zn. „Elza-kroglice“, 6 škatljic 4 K 40 v poštnine prosto, katere slednje so lagodno in točno učinkujoče odvajalno sredstvo. — Oboje domačih zdravil je najtopleje priporočeno. maose. - - -

Zahtevajte

zastoj in poštnine prosto moj glavni zenuk s 4000 slikami ur, zlatnine in srebrnine, glasbil, predmetov iz usnja in jekla, potreščin za gospodinjstvo in toaleta, orožja, municije itd.

Prva tovarna ur
Jan Konrad, c. in kr. dvor. Erux št. 781 (Češko).
Nikelnaste Roskopi-ure K 3-90, 4-20, 5-—, Srebrne K 8-40, 9-50. — Nikelnaste budilke K 2-90. Budilke z dvojnimi zvoncei K 4-—.

Posilja se po povzetju. — Nikak riziko! Zamena je dovoljena ali denar nazaj!

Yse gospodinje navdušeno hvalijo
staroslovito, domačo čajno znamko

Pekarek - ov čaj

Dobiva se le v izvornih zavitkih z varstveno znamko »Kitajski deček« v vseh zadevnih trgovinah. 316

Zastopnik za Kranjsko:
Grummer & Co., Ljubljana.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašel, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na trajnem kašlju, lažje je obvarovati se bolezninego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašarom bronkijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušijivi, katerim Sirolin značno oglehča naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.

Se dobi v vseh lekarnah K. 4.—

Le enkrat v življenju!

50.000 spalnih odej po K 2'00

za ruzvo na Balkan dolocne a radi nastale vojske pruznobe iz pristne trnske Himalaja-volne, jako gorke, zelo priprav. za zimo, okoli 2 1/2 cm dolge 1 1/2 cm sirine, v krasnem vzrasnem nasledstvi s krasnimi karavnimi bordurami se bodo samo se kratke cas prodavale za polovieno tevarniško ceno po K 2'00 komad. — Te spalne odeje so vredne dvakrat tega denarja in se dobe pri nas po teh senzenonejnih nizkih cenah samo dokler je kaj zaloge.

- 1 komad zimske spalne odeje stane le K 2'00
- 3 komadi zimskih spalnih odej stane le K 8'25
- 5 komadov zimskih spalnih odej stane le K 16'—

Samoprodaja po povzetju 3165

M. Swoboda, Dunaj III 2, Hiessgasse 13—404

Proti okuženju

se moramo tembolj zavarovati, ker nastopajo zdaj z večjo močjo bolezni, kakor škrlatica, ošpice, koze, kolera, tifus. Zato naj se uporablja povsod, kjer so take bolezni, razkuževalno sredstvo, ki mora biti v vsakem gospodinjstvu. Najbolj priljubljeno razkuževalno sredstvo se danjosti je neoporečno

LYSOFORM

ki se dobi brez duha, nestrupeno in poceni v vsaki lekarni in drožeriji po 80 vin. Učinek Lysoforma je hiter in gotov, radi česar ga priporočajo zdravniki za razkuževanje na bolniški postelji, za izpiranje ran, oteklin, za antiseptične obveze.

Lysoform-milo

je prijetno toaletno milo, ki vsebuje 1% Lysoforma in učinkuje antiseptično; lahko se rabi za najobčutnejšo kožo. Naredi kožo mehko in prožno. Znanprej hoste rabili samo to izborno milo, ki je le navidezno drago, a je uporaba prav ekonomična, ker milo dolgo traja. Komad stane K 1'20.

Lysoform s poprovo meto

je močna antiseptična ustna voda, ki slab duh iz ust takoj in gotovo odstrani in zobe beli in ohrani. Lahko se tudi rabi na zdravnikovo odredbo pri katarih v grlu, kašljanju in nahuodu za grgranje. Par kapljic zadostuje na eno kupico vode. Originalna steklenica stane 1 K 60 vin. Zanimivo knjigo z naslovom „Zdravje in razkuževanje“ pošlje na željo zastoj in poštine prosto kemik Hubmann, Dunaj XX, Petraschg. 4.

Nikdar več v življenju!

2070

Krasna ženska srajca le K 2'50,

bogato vezana, najnovejše lasene, z gumbom na ramah in okoli vratu raznovrstno, zaokroženo, voglato ali konicasto izrezana. Zajamčeno močno rumbarško platno! — V sled opazitve velike tvorniške zaloge se prodajo po tako nizki ceni.

Za najmanjši odjem 3 komadov: komad po K 2'50. Samorazprodaja proti povzetju.

M. SWOBODA

DUNAJ III 2, Hiessgasse 13—404.

Serravallovo železnato Kina-vino

najbolj pripravno kot darilo za

vojne ranjence in rekonvalescente.

Od zdravnikov priznano in priporočeno krepilno sredstvo.

Izborni okus.

Na prodaj v lekarnah.

I. Serravallo, c. in kr. dvorni dobavitelj Trst-Barkovlje. 443

Kupimo par srednjemočnih dobrih KONJ!

Ponudbe pod: 537

„Konji štev. 333/536“ na upravnništvo „Slovenca“.

Prva kranjska svinjerejska družba v Lučovici

naznanja, da bo imela v kratkem oddati večje število lepih 570

plemenskih prascev

domače in nemške (Hešove) pasme, ki so utrjeni proti raznim boleznim, ker se svinje skoraj celo leto zunaj pasejo, surovo krmlijo in redno cepijo proti rdečici.

POZORI! BLAGO ZA ŽENSKET

Modne cejre, kanzfase, rjube, novosti blaga za ponos in druge tkanine, pošilja, dokler je zaloga. **po starih cenah** JAKOŠLAV MAREK tiskalica in razpošiljalnica, BISTRO 45, Orliške gore, Češko. Vzorec zasteni in franko. Ničee naj se zamudi te prilike, kdor hoče imeti nekaj res dobrega, zanesljivega in sedaj cenejšega, in vsak naj se požuri z naročilom, dokler je kaj zaloge. Pošiljam le 40 m zeljca, kanafasa, modrotička itd. Ostanokov za 20 K, 1 vrsta 40 m K 25 franko.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ BOLJŠA SEDANJOSTI

A.GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERZIJE CESTA 57. 14 NOVI SVET NASPROTI KOLIZEJA ZAHTEVAJE PRVI SLOV. GENIK BREZPLAČNO

Svilovezene bluže samo K 1'95

Čudež v industriji vezenin. Veletrno blago s svileno vezenin. Kompletno za bluzo samo K 1'95.

Izredno lepo! Zadnja novosti!

Nekaj sto tucetov teh prav lepih svילו uvezenih bluz v najlepših barvah, kot: belih, kreml, roza, svילו-modrih, srednje-modrih, modre-lila, rdečih, zelenih, drap, tenaso-modrih, fres, rujave črne sploh v vseh možnih barvah, smo prevzeli od nekopuščene tovarne v Šviciji ter jih moramo vsled tega prodati po izredno nizki ceni. — Bluže so vredne trikrat toliko. Če se narocno najame 3 komadi v raznih barvah, to šteti komad K 1'95. — Pri naročilu 6 komadov stanejo le K 11'— in se zastoj doda še en fint zabot iz fign ali lep ovratnik iz fign. 1209

Edina prodaja po povzetju: M. Swoboda, Dunaj III 2, Hiessg. 13—404.

Deteljno seme, zajamčeno brez predenice, plombirano in potrjeno od kmetsko-kemijskega preskušališča v Ljubljani, oddaja tvrdka R. Luckmann, prej Jos. Leuza nasl., trgovina z zelišči, koreninami in emeni v Ljubljani. Cena domače, štajerske ali črne etelje K 2'60 in semena lucerne ali nemške detelje Kd 2'20 kilogram po povzetju. 538

Priporočamo

Kolinsko kavino primes v korist obmejnim Slovincem!

ZELEZNATO VINO S KINO
 lekarnarja **PICCOLI**-ja
 v Ljubljani
 krepa malokrvne, nervozne
 in oslabele osebe
 vsebuje navadna
 množina železa,
 kerjapi silinih
 vinskih malo kdaž.

1 steklenica 2 kron.
 Ceniki zastoj in franko.

Velika svota denarja
 se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš
 naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja:
Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Poceni obleka! se dobi pri **Lovro Rebolju v Kranju**, ker sem vpeljal zopet krojaštvo, kakor pred leti. **Točno, dobro in ceno.**

SUKNO PERILO OBLEKE ČEVLJE OSTANKE

In razno blago pošilja po najnižjih cenah
Jugoslovanska razpošiljalna
R. STERMECKI v Celju štev. 305,
 Štajersko.
 Zahtevajte zastoj cenik s slikami čez ti-
 soče stvari. Pri naročilih iz Amerike, Nem-
 čije in Balkana treba denar naprej poslati.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom
 sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega.
 Zunanjim vlagateljem so za pošil-

5 %

ljanje denarja na razpolago brez-
 plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: **Andraj Kalan**, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

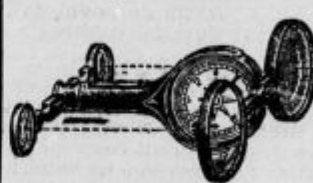
Člani: **Fran Borštnik**, c. kr. profesor v p. v Ljubljani; **Dr. Ferdo Čekal**, stolni kanonik v Ljubljani; **Ivan Dolenc**, c. kr. profesor v Ljubljani; **dr. Jožef Gruđen**, stolni kanonik v Ljubljani; **Anton Koblar**, dekan v Kranju; **dr. Jakob Mohorič**, odvetniški kandidat v Ljubljani; **dr. Fran Papež**, odvetnik v Ljubljani; **B. Remec**, ravnatelj trg. sola v Ljubljani; **Anton Sušnik**, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; **dr. Viljem Schweitzer**, odvetnik v Ljubljani; **dr. Aleš Ušeničnik**, prof. bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbič**, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: **Anton Krlič**, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: **Anton Cadež**, katehet v Ljubljani; **Ivan Mlakar**, profesor v Ljubljani; **K. Gruber**, c. kr. in. rač. official v Ljubljani; **Avguštin Zajc**, c. kr. rač. revisent in posestnik v Ljubljani.

Senzacijska novost!

Vojno kukalo „Ideal“
 z najfinejšimi, optično brušenimi,
 prvovrstnimi ičami.

16 optičnih predmetov

ki so vsi spojeni v enega se popoln. skup zlož. dovoljo tega zelo pripravni za nositi v žepu. Vojno kukalo „Ideal“ je uporabno za: operno kukalo, vojno kukalo, kukalo za turiste.

za vsako oko, preiskavanje oči, vratu, nosu, mikroskop z objektivnim nosilcem za najmanjša živa bitja itd., kompas ki dobro kaže, čitanje, povečalno steklo, dvojno lupo za preiskovanje, daljnogled pripraven za vsako oko, stereoskop, panoramo razglednic, fotografij itd., srečo ki je vedno pri roki. Dosejeli bil senobeden aparat tako mnogostransko uporaben. **Cena kosu s popisom 3 K, 3 kosi 8 K.** Prodaja po povzetju izvoz novosti

M. Swoboda, Dunaj III/2, Hiessg. 13-404.

Stanje vlog čez 22 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zač ga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 6, pritrilje, v lasni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvišo sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč

tudi cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

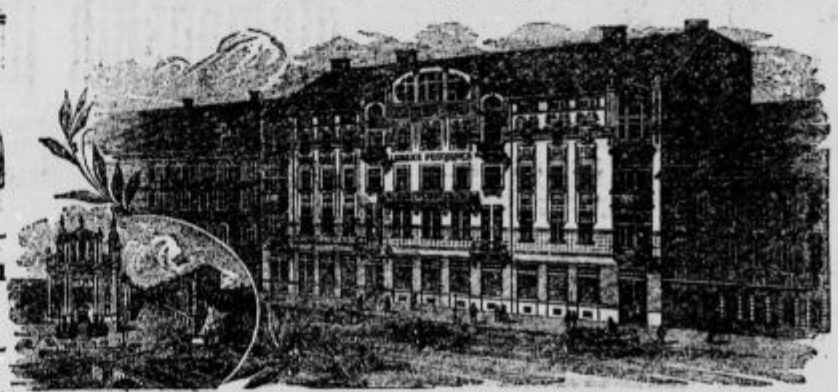
4 3/4 %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. **Josip Šiška**, stolni kanonik, podpredsednik. **O. D. borniki: Anton Belc**, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. **Dr. Josip Dermastia**, **Anton Kobl**, deželni poslanec, posestnik in trgovec, Breg p. B. **Karol Kauschegg**, veleposestnik v Ljubljani. **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani. **Ivan Kregar**, hišni posestnik v Ljubljani. **Fran Lesković**, hišni posestnik in ravnatelj „Ljudske posojilnice“. **Ivan Pollak ml.**, tovarnar. **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani. **Gregor Šilbar**, župnik na Rudniku.

**Herbabny-jev podfosforato-kisli
Apenno-železni sirup**

Te je že 44 let uveden, zdravilsko preiskovan in priporočen pravi sirup. Odstranjuje sluz, pomiluje kašelj in zboljša slast. Pospešuje prekrvavo in reditev in je posebno sredstvo za tvorbo krvi in kosti, posebej pri slabotnih otrocih. Cena steklenici K 2.20, po pošti 20 vinarov več za zavitek.

Na III. mednarodni farmaceutski razstavi odlikovano z velike zlate svetinjo.
Edino izdelovanje in glavna razpošiljalnica: **Dr. Mellmannova lekarna „Zur Fernherz geht“ (Herbabny-jev naslednik)**, Dunaj VII./1., Kaiserstrasse 73-75.
V zalogi je še vsi eni lekarnarji v Ljubljani, Celovcu, Gorici, Ptujem, Novem mestu, Mokri, Savodnju, St. Vidu, Trzinu, Trzinu, Velikoviču in Voljskem. 86

DOBI SE V VSEH LEKARNAH!

**Herbabny-jeva
aromatična esenca**

Je 47 let preizkušena, lažja bolečine in krepi mišice. — Lajša in odstranja bolečino stanje v členkih in mišicah, kakor tudi nevrotične bolečine. Nadalje je preizkušena kot odlična in okrepitvena sredstvo pri velikih naporih. Cena steklenici K 2.20, po pošti 40 vinarov več za zavitek. Razpošilja se vsak dan.

SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN ZH. BOLEZNI.
LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4
BEVZVARNIK PRIPRAVA DR. FR. DERGANČ

Toplo priporočamo vsem rodbinam
krasne ostanke blaga
za obleke, suknje, bluze, srajce itd.
Novih lepih vzorcev
5 kg zavoj K 13.—, lepša vrsta zavoj K 14.—, najlepša vrsta zavoj K 20.—
franko po povzetju pošilja: **A. JELINEK**,
I. češka tkalnica v Jimramově (Morava).
Zelo tople priporočamo! 2214 Kdor poskusi, kupi vnovič!
Obleče se lahko cela rodbina!

OPREJE in KOLES
na obroke. Posamezni delovni delci in ceni za zastonj.

F. Dasek, tovarna orožje, — les, šivalni stroji, Orčno ob crt. žel. 2125, Češko. 3557

Zolčni kamen
(Bolezni v želodcu in na jetrih.) Zanesljivo ozdravljenje v kratkem času. Nikakor zdravlj. z oljem. Nikakega motenja v poklicu. Mnogo zahvalnic. Na željo brošura proti poštini zastonj. **M. Wojaček**, Monakevo, Paul Heissestr. 5.
Naročajte „Slovenca“

Kava
50% ceneje!
Ameriška štedilna kava, lepo okuša, izdatna in steklenica 5 kg vreča za posušnje K 10.— post. prosto po povzetju. Pol kilograma prvovrednega finoega čaja za K 2.— pošlje **A. Schajira** 473, izvoz kave in čaja, Galanta.

Denarja ni
draginja je vedno večja, zaslugek pa manjša. Ako boste z malim trudom gotovo 10 K na dan zaslužiti, pošljite za pošto v pisnu znamenje za 10 vinar in svoj natančen naslov na:
JOSIP BATIČ 2007
Virška Bistrica 30, Kranjsko.

Kranjska deželna družnica v Ljubljani
p. a. dež. življ. in re. tme, nezp. in jamst. zavarovalnica

sprejema zavarovanja na dožive je in smrt, otroških dot, rentna in ljudska, neugodna in jamsivna zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1913 K 170,217,149.00
Stanje gar. fondov koncem 1913 K 43,424,496.17
V letu 1913 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432,232.66
Kdor namerava življenjsko zavarovanje, naj se v lastno korist obrne do gori imenovane družnice.

Prospekt zas onj in poštine prosto.

Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

VODILNA ZNAMKA

v urarskih izdelkih je že več let precizna ura „IKO“ iz lastne protokolirane švicarske tovarne ur krščanske svetovne razpošiljalne tvrdke **H. Suttner v Ljubljani št. 1.** — Vsaka posamezna ura je mojstrsko delo natančnosti, zanesljivosti in stanovitnosti in pravi čudež nizkih cen, ker se te ure prodajajo brez vsakega zasluzka prekupeev naravnost zasebnikom po prvotni tovarniški ceni.

- Št. 803. Ženska ura, jeklena ali nikelnasta K 7-90
- Št. 804. Srebrna ženska ura, 6 kamnov „ 9-50
- Št. 805. Srebrna ženska ura, 6 kamnov, močan pokrov „ 13—
- Št. 806. Srebrna ženska ura, 6 kamnov, vrezan pokrov z zlatim obrokom „ 10-50
- Št. 410. Nikelnasta Roskopf-ura, teče 36 ur „ 4-10
- Št. 705. Nikelnasta anker Roskopf-ura na kamne tekoča „ 5-90
- Št. 501. Posebno ploščnata nikelnasta ura za gospode z dvojnatin pokrovom „ 8-80
- Št. 449. Posrebrena Roskopf-ura, lepo vrezan dvojni pokrov „ 7-20
- Št. 698. Nikelnasta cilinder-remontoarka „ 5-50
- Št. 518. Posebno ploščnata nikelnasta ura za gospode, moderna oprema „ 7-50
- Št. 851. Srebrna okroglo oklopnasta verižica, 50 gramov Nikelnaste verižice „ 6—
„ 1—
- Št. 24. Verižica iz ameriškega dublé zlata, elegantna oprema, ostane trajno lepa „ 5-50

Vsaka ura je najnatančneje reparirana. Suttnerjeve ure gredo na odlomek sekunde natanko!
Velikanska izbira moških in ženskih ur, verižic, prstanov, lepoticija, srebrnine in zlatnine v krasnem ceniku.
Krasni cenik na zahtevo brezplačno in poštine prosto.

Razpošilja se proti povzetju ali pa če se denar naprej vpošlje. — Kar ne ugaja, se zameni ali pa denar vrne. — Naslov:
H. Suttner samo v Ljubljani št. 1
Lastna tovarna ur v Švici. — Glavno zastopstvo tovarne ur „Zenith“.
Nobene podružnice. — Svetovne sloveča po razpošiljalni boljkih ur.